

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om aktiesparkonton och lag om ändring av 40 § i lagen om Finansinspektionen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en ny lag om aktiesparkonton. I propositionen föreslås dessutom en ändring av lagen om Finansinspektionen.

I lagen om aktiesparkonton föreslås bestämmelser om rätt att tillhandahålla avtal om aktiesparkonton, om inledande av tillhandahållandet av tjänster, om inbetalningar på sparkonton samt om betalning av avkastning och om uttag av sparmedel. Dessutom föreslås i lagen bestämmelser om investering och förvaring av sparmedel, om de krav som ställs på tjänsteleverantörens förfaranden, om bokföring i anknytning till kontot och om de uppgifter som ska lämnas om kostnader. I lagen om aktiesparkonton föreslås också bestämmelser om kontoavtalets minimiinhåll samt om tjänsteleverantörens och spararens rätt att säga upp avtalet. I lagen föreslås inga särskilda bestämmelser om överlåtelse, pantsättning, utmätning eller återvinning av medlen till konkursbo.

Aktiesparkonton ska få tillhandahållas av kreditinstitut och värdepappersföretag samt av med dem jämförbara utländska tjänsteleverantörer som är verksamma i Finland och som har etablerat sig inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. På tjänsteleverantörers förfaranden tillämpas bestämmelserna i lagen om investeringstjänster.

Det ska endast vara möjligt att överföra penningmedel till ett aktiesparkonto. För de insättningar som kan göras på kontot ställs en maximigräns på 50 000 euro. På uttag ställs däremot inga begränsningar i eurobelopp eller tidsbegränsningar. Investeringsobjekten antecknas i spararens namn och medlen omfattas antingen av insättningsgarantin eller ersättningsfonden för investerarskydd beroende på om medlen finns på insättningskontot eller i form av värdepapper. Det ska också vara möjligt att öppna aktiesparkonton åt minderåriga personer.

Tjänsteleverantören ska hålla bok över transaktionerna på aktiesparkontot och över de tillgångar som förvärvats med sparmedlen med deras förvärvspriser och försäljningspriser under de fem senaste åren, samt under minst fem år från det att avtalet om aktiesparkonto upphörde. Det föreslås att tjänsteleverantören ska vara skyldig att minst en gång per år till spararen lämna uppgifter om sparmedlen och kontotransaktionerna, om kostnader som tagits ut och om andra omständigheter som är av väsentlig betydelse för spararen.

Om skattebehandlingen av aktiesparkonton och om eventuella skatteincitament föreslås separata bestämmelser i skattelagar.

I propositionen föreslås det att 40 § i lagen om Finansinspektionen ändras.

Lagen avses träda i kraft den 1 mars 2019 samtidigt med de skatteändringar som gäller aktiesparkonton. Medel kan dock inte tas emot på aktiesparkonton före den 1 januari 2020.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING.....	4
2 NULÄGE	5
2.1 Lagstiftning och praxis.....	5
2.1.1 Lagen om bundet långsiktigt sparande.....	5
2.1.2 Lagen om investeringstjänster.....	7
2.1.3 Lagen om Finansinspektionen.....	10
2.1.4 Lagen om försäkringsklasser.....	11
2.2 Den internationella utvecklingen samt den utländska lagstiftningen och lagstiftningen i EU . 11	
2.2.1 Utvecklingen i EU	11
2.2.2 Lagstiftningen i utlandet.....	12
2.3 Bedömning av nuläget	16
2.3.1 Hushållens tillgångar.....	16
2.3.2 Hushållen som en del av finansmarknaden	21
2.3.3 Konton för långsiktigt sparande och försäkringsavtal.....	22
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	23
3.1 Målsättning	23
3.2 Alternativ	24
3.2.1 Investering av aktiesparkontots tillgångar.....	24
3.2.2 Avtalsmodell	25
3.2.3 Småinvesterarens eller spararens rättigheter	25
3.2.4 Tjänsteleverantörens uppgifter.....	26
3.3 De viktigaste förslagen.....	27
3.3.1 Fysiska personer kan öppna ett aktiesparkonto.....	27
3.3.2 Spararens fulla beslutanderätt i fråga om medlen på aktiesparkontot och spararens rätt att säga upp ett avtal om aktiesparkonto och byta tjänsteleverantör .	27
3.3.3 Investeringsobjekt	27
3.3.4 Bokföring	28
3.3.5 Avtal om aktiesparkonto	28
3.3.6 Tjänsteleverantörer.....	28
3.3.7 Tjänsteleverantörens förfaranden.....	28
3.3.8 Tjänsteleverantörens skyldighet att säga upp avtalet	28
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	29
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	29
4.1.1 Konsekvenser för hushållen	29
4.1.2 Konsekvenser för företagen.....	31
4.1.3 Konsekvenser för de offentliga finanserna.....	31
4.1.4 Konsekvenser för samhällsekonomin och helhetsutredning av konsekvenserna	32
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	32
4.3 Miljökonsekvenser	32
4.4 Samhälleliga konsekvenser	32
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	33
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial.....	33

RP 279/2018 rd

5.2	Remissyttranden och hur de har beaktats.....	33
6	SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	36
	DETALJMOTIVERING	37
1	LAGFÖRSLAG	37
1.1	Lag om aktiesparkonton.....	37
1.2	Lagen om Finansinspektionen	41
2	IKRAFTTRÄDANDE	41
3	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	42
3.1	Administrativa påföljder	42
3.2	Bemyndigande att utfärda föreskrifter	42
3.3	Frihet att idka näring.....	42
	LAGFÖRSLAG	44
	1. Lag om aktiesparkonton	44
	2. Lag om ändring av 40 § i lagen om Finansinspektionen.....	50
	BILAGOR.....	51
	PARALLELLTEXT	51
	2. Lag om ändring av 40 § i lagen om Finansinspektionen.....	51
	BILAGA: AKTIESPARKONTON OCH INVESTERINGSSPARKONTON I JÄMFÖRELSELÄNDERNA	52

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

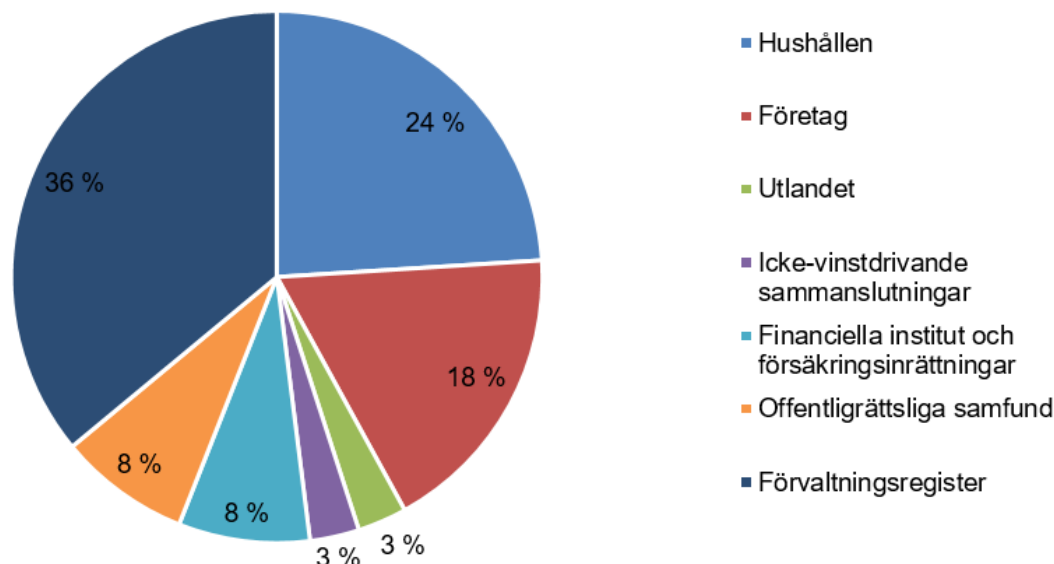
Kommissionen publicerade den 8 juni 2017 ett meddelande till europaparlamentet, rådet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén om halvtidsöversynen av handlingsplanen för kapitalmarknadsunionen (COM(2017) 292 final), nedan *meddelandet*. I meddelandet behandlas närmare de åtgärder med vilka man strävar efter att genomföra de olika delområdena av kapitalmarknadsunionen före år 2019. Ett av målen för kapitalmarknadsunionen är att främja icke-professionella investerares investeringar, vilket bl.a. omfattar ett lagförslag om en privat pensionsprodukt, uppföljning av studien av distributionssystem för produkter för icke-professionella investerare i EU och strävan att aktivare engagera icke-professionella investerare i finansmarknadens verksamhet.

Olika slags finansiella instrument är bl.a. aktier, obligationslån, placeringsfonder och olika försäkringsbaserade produkter. I flera EU-medlemsstater har man tagit i bruk aktiesparkonton som en möjlig investeringsmodell, eller också en modell som kallas för investeringssparkonto, där kontots tillåtna investeringsobjekt också kan vara något annat än aktier. I olika stater varierar praxis i fråga om huruvida det kapital som förs över till kontot ska vara penningmedel eller om det tillåts att t.ex. värdepapper förs över till kontot under en viss tidsfrist. Det finns också skillnader i fråga om vilka tjänsteleverantörer som kan tillhandahålla konton, för vem ett konto kan öppnas och om det ställts någon minimi- eller maximigräns för insättningarna på kontot. Skattebehandlingen av aktiesparkonton varierar också avsevärt mellan olika stater. Gemensamt för beskattningsmodellerna är att de utgör incitament att använda kontot. Finland har ingen lagstiftning om aktiesparkonton.

Vid utgången av 2017 fanns det ca 800 000 värdeandelskonton bland hushåll som äger börsaktier. Vid utgången av 2017 var av hushållens finansiella tillgångar 86,1 miljarder euro i insättningar, 38,5 miljarder euro i börsaktier och 24,3 miljarder euro i fondandelar.

Hushållens andel av aktieinnehaven var 24 procent (figur 1). Största delen av aktieinnehaven fanns hos institutionella investerare dvs. hos finansiella institut och försäkringsbolag (36 procent). Den tredje största ägargruppen var företagen (18 procent). En så mångsidig grupp investerare som möjligt med olika risktagningsbenägenheter stöder en effektiv värdepappersomsättning. I Sverige har ibruktagandet av investeringssparkonton år 2012 ökat hushållens aktieinvesteringar och inverkat positivt på börshandeln.

Figur 1. Fördelningen av aktieinnehaven sektorsvis i juni 2018

Källa: Euroclear.

Med aktiesparkonton är det möjligt att styra medel särskilt från insättningar till aktieinvesteringar. Om medel styrs i större utsträckning till finländska börsaktier, har detta också en positiv inverkan på finansieringen av företagen.

Finansministeriets arbetsgrupp har i sin rapport konstaterat att ur skattesynpunkt kan en grund för ibruktagande av investerings- eller aktiesparkonton vara närmast neutralitetsprincipen (*Skattebehandlingen av olika investeringsformer, finansministeriets publikationer 14/2018*). På direkt aktieinvestering tillämpas då samma beskattningsförmåner som i fråga om andra former för indirekt investering, såsom sparlivsförsäkringar och kapitaliseringsavtal. Arbetsgruppen uppskattar att ibruktagandet av investerings- eller aktiesparkonton skulle ha betydande inverkan på skatteintäkterna.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

2.1.1 Lagen om bundet långsiktigt sparande

Lagen om bundet långsiktigt sparande (1183/2009) tillämpas på avtal om sparande där villkoren innebär att sparmedlen får tas ut först när den som har rätt till sparmedlen har uppnått en bestämd ålder eller när en annan, i villkoren nämnd, särskild uttagsgrund uppfylls i hans eller hennes livssituation (nedan *sparavtal*). Lagen tillämpas inte på sparande som grundar sig på försäkringsavtal.

I lagen preciseras de aktörer som har rätt att tillhandahålla sparkonton. Enligt 3 § i den lagen är sådana tjänsteleverantörer inlåningsbanker, värdepappersföretag, fondbolag, fondföretag

och AIF-förvaltare. Tjänsteleverantörer enligt lagen är också utländska kreditinstitut, utländska värdepappersföretag och utländska EES-fondbolag.

En tjänsteleverantör får tillhandahålla sparavtal efter att ha anmält det till Finansinspektionen. Anmälan ska göras skriftligt minst en månad innan verksamheten inleds och åtföljas av tillräckliga och tillförlitliga uppgifter om hur verksamheten kommer att ordnas. Finansinspektionen kan utfärda närmare föreskrifter om hur anmälningsskyldigheten ska uppfyllas.

I 5 § finns det bestämmelser om inbetalningar på sparkonto och uttag av sparmedel. Med stöd av ett sparavtal får tjänsteleverantören ta emot endast penningmedel från spararen. Medlen ska tas emot på ett sparkonto som specificeras i sparavtalet. Sparmedlen får, med undantag av de fall som avses i 11—13 §, betalas ut enbart i pengar från sparkontot till den som har rätt till sparmedlen när uttagsgrunden enligt 1 § uppfylls. Inbetalningar får inte göras på sparkontot efter det att uttagsgrunden eller, om det finns fler uttagsgrunder, alla uttagsgrunder är uppfyllda och inbetalningarna har börjat tas ut på grundval av samtliga uttagsgrunder.

Placering av sparmedel begränsas i 6 §. Till den del som det inte har avtalats att sparmedlen ska ligga kvar på sparkontot ska de placeras för den som har rätt till sparmedlen och i dennes namn samt på det sätt som närmare framgår av sparavtalet, i ett eller flera investeringsobjekt. Sådana investeringsobjekt är ett konto i en inlåningsbank eller ett därmed jämförligt utländskt kreditinstitut, värdepapper som avses i 2 kap. 1 § i värdepappersmarknadslagen (746/2012) och är föremål för handel på en reglerad marknad som avses i lagen om handel med finansiella instrument (1070/2017) eller på en multilateral handelsplattform enligt den lagen eller därmed jämförlig handel utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och där emittenten ska iaktta informationsskyldigheten enligt 3—10 kap. i värdepappersmarknadslagen eller enligt 5 kap. 2 § i lagen om handel med finansiella instrument eller en därmed jämförlig informations-skyldighet. Möjliga investeringsobjekt är också värdepapper som enligt 4 kap. 2 § 1 mom. i värdepappersmarknadslagen emitteras eller garanteras av ett offentligt samfund, fondandelar enligt lagen om placeringsfonder (48/1999) och andelar i fondföretag som avses i 128 § i den lagen, samt andelar i en AIF-fond som avses i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014), om andelarna enligt fondens stadgar får erbjudas icke-professionella kunder.

Enligt 6 § 4 mom. ska tjänsteleverantören se till att räntor, vinstutdelning och annan avkastning på placeringen av sparmedlen och medlen från överföring av placeringsobjekt och anknytande rättigheter och från återbetalning av kapital betalas in på sparkontot, om de inte genast placeras på nytt.

I 7 § finns bestämmelser om tjänsteleverantörens skyldighet att utreda och informera innan avtal ingås. Tjänsteleverantören är skyldig att skaffa fram tillräckligt med information om spararens erfarenhet av och kunskaper om investering innan den tillhandahåller ett sparavtal. Tjänsteleverantören ska dessutom ge spararen i god tid innan ett sparavtal ingås basfakta om tjänsteleverantören och tillräckliga och väsentliga uppgifter om avtalet för att tillförlitligt kunna bedöma tjänsteleverantören, avtalet och i synnerhet riskerna med avtalet. Tjänsteleverantören ska då uppmärksamma eventuella omständigheter som är väsentliga för valet av placeringsobjekt och ta särskild hänsyn till spararens tidigare erfarenhet av och kunskaper om investering samt till riskerna med placeringsobjekten.

Tjänsteleverantören är enligt 8 § skyldig att minst en gång per år till spararen och andra som har rätt till sparmedlen lämna uppgifter om sparmedlen och avkastningen på dem, kostnader som tagits ut samt om andra omständigheter kring sparavtalet som är av väsentlig betydelse för spararen eller någon annan som har rätt till sparmedlen.

I lagen finns också bestämmelser om vad ett sparavtal ska innefatta. Ett sparavtal ska åtminstone ha uppgifter om avtalsparterna, andra som har rätt till sparmedlen, avgifter och andra kostnader som tas ut på basis av avtalet och hur de bestäms, objekt som sparmedlen får placeras i, en placeringsstrategi och risknivån för placeringarna samt spartiden.

Tjänsteleverantören får säga upp sparavtalet endast om tjänsteleverantören har försatts i likvidation eller konkurs eller övrigt har förverkat sin rätt att tillhandahålla sparavtal. Då ska tjänsteleverantören, likvidatorerna eller konkursboet utan dröjsmål säga upp sparavtalet och föra över sparmedlen till en annan tjänsteleverantör eller försäkringsgivare som spararen uppgett.

En sparare har rätt att säga upp ett sparavtal skriftligt, om han eller hon har ingått ett annat sparavtal eller ett försäkringsavtal med samma syfte och de influerna sparmedlen förs över direkt till den tjänsteleverantör eller försäkringsgivare som är part i det nya avtalet. I meddelandet om uppsägning ska det framgå till vilken tjänsteleverantör eller försäkringsgivare sparmedlen ska föras över. Medlen ska överföras inom 30 dagar från det att meddelandet togs emot.

2.1.2 Lagen om investeringstjänster

Lagen om investeringstjänster (747/2012) tillämpas på affärsverksamhet genom vilken investeringstjänster tillhandahålls eller investeringsverksamhet bedrivs. Enligt 1 kap. 2 § 2 mom. tillämpas lagen inte på fondbolag och förvaringsinstitut enligt lagen om placeringsfonder och inte heller på AIF-förvaltare enligt lagen om alternativa investeringsfonder eller dessas förvaringsinstitut, särskilda förvaringsinstitut och kapitalförvaltare, om inte något annat följer av 1 kap. 4 och 6 §.

I 1 kap. 4 § föreskrivs det att på kreditinstitut som tillhandahåller investeringstjänster eller bedriver investeringsverksamhet samt tillhandahåller sidotjänster ska i fråga om dessa tjänster tillämpas vissa bestämmelser i lagen om investeringstjänster. Bestämmelserna i lagen om investeringstjänster tillämpas också på fondbolag som tillhandahåller investeringstjänster enligt lagen om placeringsfonder och på AIF-förvaltare som tillhandahåller investeringstjänster enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Vad som i 16 kap. 1 § föreskrivs om skadeståndsskyldighet för värdepappersföretag och dess ägare, verkställande direktör och styrelsemedlemmar gäller på motsvarande sätt kreditinstitut, fondbolag och AIF-förvaltare samt deras ägare, verkställande direktörer och styrelsemedlemmar.

I 1 kap. 14 § definieras finansiella instrument. Med finansiella instrument avses

- 1) värdepapper enligt värdepappersmarknadslagen,
- 2) sådana andelar i fondföretag och sådana penningmarknadsinstrument som inte är värdepapper som avses i punkten,
- 3) optioner, terminer och andra derivatinstrument som har värdepapper, valutor, räntor, avkastningar, utsläppsrätter, något annat derivatinstrument, finansiella index eller andra finansiella mått som underliggande tillgång och som kan avvecklas fysiskt eller kontant,
- 4) optioner, terminer och andra derivatinstrument vars underliggande tillgångar utgörs av råvaror och som måste eller kan avvecklas kontant om en part så önskar av någon annan orsak än insolvens eller då ett avtal löper ut av någon annan orsak,

5) optioner och andra derivatinstrument vars underliggande tillgångar utgörs av råvaror och som kan avvecklas fysiskt, om de omsätts på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument eller på en multilateral handelsplattform eller på en organiserad handelsplattform, med undantag för grossistenergiprodukter som är föremål för handel på en organiserad handelsplattform och ska avvecklas fysiskt,

6) andra än i 5 punkten avsedda optioner, terminer och andra derivatinstrument vars underliggande tillgångar utgörs av råvaror och som kan avvecklas fysiskt, om derivatinstrumentet inte är avsett för kommersiella ändamål och är av samma typ som andra derivatinstrument,

7) derivatinstrument för överföring av kreditrisk,

8) finansiella kontrakt avseende prisdifferenser,

9) optioner, terminer och andra derivatinstrument vars underliggande tillgångar utgörs av klimatvariationer, fraktavgifter, inflationstakten eller någon annan officiell ekonomisk statistik och som kan eller måste avvecklas kontant, om en part så önskar av någon annan orsak än insolvens eller om ett avtal löper ut av någon annan orsak, samt andra derivatinstrument vars underliggande tillgångar utgörs av andra tillgångar, rättigheter, skyldigheter, index och finansiella mått än sådana som nämns ovan i denna paragraf och är av samma typ som andra derivatinstrument, då det åtminstone beaktas om det är föremål för handel på en sådan reglerad marknad, multilateral handelsplattform eller organiserad handelsplattform som avses i lagen om handel med finansiella instrument,

10) utsläppsrätter som har erkänts i överensstämmelse med kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG (utsläppshandelssystemet) både ömsesidigt mellan gemenskapens system och andra system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser.

Investerings tjänster och investeringsverksamhet definieras i 1 kap. 15 §. Med investerings tjänster eller investeringsverksamhet avses

1) mottagande och förmedling av order som avser finansiella instrument (förmedling av order),

2) utförande av order som avser finansiella instrument för kunders räkning (utförande av order),

3) sådan handel med eget kapital som resulterar i transaktioner gällande ett eller flera finansiella instrument (handel för egen räkning),

4) förvaltning av finansiella instrument enligt avtal med kunder på så sätt att egendomsförvaltaren helt eller delvis har getts rätt att besluta om placering av instrumenten (kapitalförvaltning),

5) personliga rekommendationer till kunder i fråga om transaktioner som avser vissa finansiella instrument (investeringsrådgivning),

6) ordnande av emission eller försäljning av finansiella instrument på grundval av ett fast åtagande (garantiverksamhet för finansiella instrument),

RP 279/2018 rd

7) ordnande av emission eller försäljning av finansiella instrument utan fast åtagande (placering av finansiella instrument),

8) ordnande av handel med finansiella instrument på en multilateral handelsplattform enligt lagen om handel med finansiella instrument (ordnande av multilateral handel),

9) ordnande av handel med obligationer, strukturerade finansiella produkter, utsläppsrätter eller derivat på en organiserad handelsplattform enligt lagen om handel med finansiella instrument (ordnande av organiserad handel).

Enligt 9 kap. 1 § ska värdepappersföretag på ett tillförlitligt sätt organisera förvaringen och hanteringen av kunders finansiella instrument och penningmedel (kundmedel) som har anförtrots företaget.

Värdepappersföretag som förvarar och hanterar kundmedel ska framför allt se till att företagets tillgångar hålls klart åtskilda från kundmedlen och, med undantag för kreditinstitut, förhindra att penningmedel används för värdepappersföretagets egen räkning.

Värdepappersföretag ska på ett tillförlitligt sätt redovisa kundmedel så att kundmedlen för varje kund är tillräckligt åtskilda från andra kunders medel. Enligt 9 kap 3 § ska ett värdepappersföretag utan dröjsmål placera kundmedel på konto i en centralbank eller inlåningsbank eller i ett kreditinstitut som auktoriserats i en annan stat och har rätt att ta emot insättningar. Med kundens uttryckliga samtycke får kundmedel placeras också i fondandelar i en sådan penningmarknadsfond som är registrerad i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och uppfyller de förutsättningar som anges i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010 eller annars är föremål för tillsyn samt de krav som anges i artikel 2 i Europeiska centralbankens förordning (EU) nr 1071/2013 om de monetära finansinstitutens balansräkningar.

Om kundmedel placeras på något annat sätt än på konto i en centralbank ska värdepappersföretaget noga överväga behovet att diversifiera kundmedlen och med tillräcklig skicklighet, omsorg och aktsamhet välja den inlåningsbank, det utländska kreditinstitut eller den penningmarknadsfond som ska förvara kundmedlen och regelbundet bedöma om kraven på förvaring av kundmedlen är uppfyllda.

Om värdepappersföretaget förvarar penningmedel hos ett företag som hör till samma koncern, får beloppet av de förvarade medlen uppgå till högst 20 procent av alla sådana penningmedel. Undantag från detta krav kan göras om det är motiverat med beaktande av säkerheten för en sådan tredje part som avses i 1 mom. och av arten, kvantiteten och omfattningen av värdepappersföretagets verksamhet och i synnerhet av den ringa volym kunders penningmedel som värdepappersföretaget förvaltar. Värdepappersföretaget ska regelbundet bedöma om förutsättningarna för avvikelser från diversifieringskravet är uppfyllda och för Finansinspektionen ange grunderna för sin bedömning.

En inlåningsbank som tillhandahåller investeringstjänster får dock placera kundmedel på konto i samma inlåningsbank.

I 10 kap. finns bestämmelser om förfaranden i kundförhållanden. I 10 kap. 4 § finns det bestämmelser om bedömning av lämplighet och ändamålsenlighet, i 10 kap. 5 § om värdepappersföretags informationsskyldighet och i 10 kap. 7 § om rapportering till kunder.

I 11 kap. finns bestämmelser om ersättningsfonden för investerarskydd. Enligt 11 kap. 1 § ska värdepappersföretagen höra till ersättningsfonden, för att skydda investerarnas penningmedel och finansiella instrument, nedan *tillgodohavanden*. Kravet på medlemskap gäller inte värdepappersföretag vars investeringstjänster endast består av förmedling av order, investeringsrådgivning eller ordnande av multilateral handel och som inte innehar eller förvaltar kundmedel.

Enligt 11 kap. 7 § ska investerarens tillgodohavanden som ett värdepappersföretag har hand om eller förvaltar i samband med att företaget tillhandahåller investeringstjänster ersättas av ersättningsfondens medel, om de tillhör investerare som omfattas av investerarskyddet. Till en och samma investerare kan i ersättning betalas nio tiondelar av investerarens tillgodohavande hos ett och samma värdepappersföretag, dock högst 20 000 euro.

Ersättningen till en investerare ska räknas ut enligt marknadsvärdet den dag då Finansinspektionen fattade sitt beslut enligt 6 § 2 mom. eller den dag då värdepappersföretaget försattes i konkurs eller ett saneringsförfarande inleddes, beroende på vilken dag som infaller tidigare. För att ersättning ska betalas till en investerare förutsätts det att investeraren har ostridig rätt till de tillgodohavanden som värdepappersföretaget har hand om. Om flera har samfällad rätt till ett tillgodohavande som ska ersättas, ska varje samägares andel beaktas när maximibeloppet av ersättningen till investeraren räknas ut.

2.1.3 Lagen om Finansinspektionen

Bestämmelser om påförande, offentliggörande och verkställighet av administrativa påföljder finns i 4 kap. i lagen om Finansinspektionen (878/2008). Enligt 40 § 3 mom. kan påföljdsavgift inte påföras en fysisk person för en sådan gärning eller försummelse som enligt lag är straffbar. Finansinspektionen får dock påföra påföljdsavgift och avstå från att anmäla ärendet till förundersökningsmyndigheten, om gärningen eller försummelsen med hänsyn till dess menlighet, gärningsmannens skuld sådan den framgår av gärningen, den vinning som erhållits och övriga omständigheter i anslutning till gärningen eller försummelsen anses vara ringa bedömda som en helhet. Enligt 4 mom. kan påföljdsavgift, utöver eller i stället för en påföljdsavgift som påförs en juridisk person, påföras en sådan person i den juridiska personens ledning vars förpliktelser har åsidosatts genom en gärning eller försummelse som avses i denna paragraf. En förutsättning för att personen i fråga ska påföras påföljdsavgift är att denne på ett betydande sätt har bidragit till gärningen eller försummelsen.

Finansinspektionen påför påföljdsavgift på det sätt som föreskrivs i 41 §. Påföljdsavgiftens belopp baseras på en helhetsbedömning. Vid bedömningen av beloppet ska hänsyn tas till förfarandets art, omfattning och varaktighet samt gärningsmannens ekonomiska ställning. Dessutom ska vid bedömningen beaktas den vinning som erhållits och den skada som orsakats genom förfarandet, om vinningen eller skadan kan bestämmas, gärningsmannens samarbete med Finansinspektionen för att utreda ärendet, åtgärder för att förhindra att överträdelsen upprepas, gärningsmannens tidigare överträdelser och försummelser i fråga om bestämmelserna om finansmarknaden samt förfarandets eventuella konsekvenser för det finansiella systemets stabilitet.

Påföljdsavgiften får utgöra högst tio procent av en juridisk persons omsättning under året före gärningen eller försummelsen, dock högst tio miljoner euro. Om bokslutet ännu inte är klart då påföljdsavgiften bestäms ska avgiften bestämmas utifrån omsättningen enligt bokslutet för det

föregående året. Om den juridiska personen nyligen har inlett sin verksamhet och något bokslut inte finns att tillgå, kan omsättningen uppskattas utifrån annan tillgänglig utredning.

En fysisk person får påföras en påföljdsavgift som utgör högst tio procent av dennes inkomster enligt den senast verkställda beskattningen, dock högst 100 000 euro. Om inkomsterna inte kan utredas tillförlitligt utifrån beskattningsuppgifterna eller om de väsentligen har förändrats sedan den senast verkställda beskattningen, kan de uppskattas utifrån annan tillgänglig utredning.

Om en påföljdsavgift som påförs en fysisk person som tillhandahåller tjänster på finansmarknaden hänför sig till dennes näringsverksamhet som övervakas med stöd av 5 § 17 punkten, får avgiften utgöra högst tio procent av dennes inkomster av sådan näringsverksamhet enligt den senast verkställda beskattningen, dock högst 2,5 miljoner euro.

2.1.4 Lagen om försäkringsklasser

Med kapitaliseringsavtal avses sparavtal och placeringsavtal som ingåtts med försäkringsbolag och som hör till livförsäkringsklass 6 enligt lagen om försäkringsklasser (526/2008). Med kapitaliseringsavtal avses på försäkringstekniska kalkyler baserade avtal som avser återbetalning av influtet kapital, och genom vilka försäkringsbolaget tar på sig ansvar för förbindelser med bestämd varaktighet och beloppsstorlek mot inbetalning av ett avtalat engångsbelopp eller på förhand avtalade periodiska inbetalningar. Enligt lagens förarbeten (RP 13/2008 rd) är kapitaliseringsavtalen tidsbundna spar- eller placeringsförsäkringar där det inte finns någon försäkrad person och därmed inte någon risk som ska försäkras. Försäkringarna i fråga infördes på den finländska marknaden i mitten av 1990-talet, då det gällande beslutet om försäkringsklasser tillät denna verksamhet för finländska livförsäkringsbolag. På kapitaliseringsavtal tillämpas enligt 4 a § i lagen om försäkringsavtal (543/1994) bestämmelserna i 1—3, 4 b, 5, 5 a—5 d, 6, 6 a, 7—9, 9 a, 12, 13, 13 a, 51 och 52 § i den lagen. Bestämmelserna gäller lämnade av information om försäkringen, försäkringens giltighet samt överlåtelse och pantsättning av försäkringen.

Kapitaliseringsavtalets medel kan placeras antingen enligt uppdrag från placeraren eller enligt försäkringsbolagets prövning. Premierna betalas till försäkringsbolaget i penningmedel i en eller flera rater. Placeringsobjekten ägs av försäkringsbolaget och eventuell avkastning av objekten, såsom vinstutdelning och ränteinkomster, hör till försäkringsbolaget. Kapitaliseringsavtal kan vara anknutna till aktier, de kan bygga på beräkningsränta eller vara en kombination av dessa.

Ett kapitaliseringsavtal är alltid tidsbegränsat. Försäkringstagaren har enligt 12 § i lagen om försäkringsavtal rätt att säga upp avtalet att upphöra när som helst under försäkringsperioden. Uppsägningen ska göras skriftligt. Enligt 13 § 1 mom. i den lagen har försäkringstagaren rätt att avbryta premiebetalningen och enligt försäkringsvillkoren få en försäkring som motsvarar försäkringens sparandel (fribrev) eller få en sparandel som räknats ut enligt försäkringsvillkoren (återköpsvärde).

2.2 Den internationella utvecklingen samt den utländska lagstiftningen och lagstiftningen i EU

2.2.1 Utvecklingen i EU

Kapitalmarknadsunionen och samordning för att utveckla system för investeringssparkonton

RP 279/2018 rd

Inom EU har det vidtagits samordnande åtgärder för att stärka unionens ekonomi, främja investeringar och skapa nya arbetsplatser för att påskynda återhämtningen från den finanskris som började 2008. Trots att ekonomin har vuxit inom EU under de senaste åren, är investeringarnas bidrag till tillväxten fortfarande lågt och investeringsnivån är fortfarande mycket lägre än före krisen. De svaga investeringarna saktar ner tillväxten på lång sikt, och därför meddelade kommissionen att skapandet av en så kallad kapitalmarknadsunion är ett verkligt mål år 2016.

I kommissionens meddelande behandlas närmare de åtgärder med vilka man strävar efter att genomföra de olika delfaktorerna för en kapitalmarknadsunion före år 2019. Ett av målen för kapitalmarknadsunionen är att *främja icke-professionella investerares investeringar*, vilket bl.a. omfattar ett lagförslag om en privat pensionsprodukt, uppföljning av studien av distributionssystem för produkter för icke-professionella investerare i EU och att aktivare engagera icke-professionella investerare i finansmarknadens verksamhet.

Icke-professionella investerares deltagande på kapitalmarknaden är fortfarande ringa trots att hushållen i EU är bland de största spararna i världen. I verkligheten finns största delen av besparingarna på bankkonton, med korta löptider. Hushållen deltar dock inte i nödvändiga investeringar, om icke-professionella sparare inte får lockande möjligheter att placera med konkurrenskraftiga och transparenta villkor.

I gällande EU-rätt finns inga bestämmelser som skulle gälla endast investeringssparkonton eller aktiesparkonton. Inom unionen har det tagits som ett mål att, för att öka icke-professionella investerares deltagande, utveckla bästa praxis på basis av medlemsstaternas erfarenheter av investeringssparkonton eller aktiesparkonton och en undersökning om arbetstagares delägarskapsarrangemang (eng. *Member States experience with Investment Savings Account and an existing study on employee share ownership schemes, develop best practices*). Beredningen av projektet har redan inletts inom EU och det är en del av de medel som presenteras i meddelandet och med vilka genomförandet av en kapitalmarknadsunion stöds. Kommissionen anser att en fungerande faktisk kapitalrörlighet skulle främja mer innovativa, hållbara och mångsidiga finansieringskällor som också hushållen får nytta av.

2.2.2 Lagstiftningen i utlandet

Sverige

Från och med den 1 januari 2012 har det i Sverige som en placerings- eller sparform funnits *investeringssparkonton*, nedan *ISK-konton*, som baserar sig på *lagen om investeringsspar-konto*. Bestämmelser om beskattningen av ISK-konton finns i *inkomstskattelagen*. Syftet med systemet är att stärka hushållens investeringsaktivitet. ISK-konton används för att förvalta värdepapper och andra placeringsinstrument. Lagen tillåter att investeringsinstrument används på ett omfattande sätt, eftersom på kontot kan förvaras bl.a. kontanter, börsnoterade aktier, fondandelar, obligationslån och warranter, inklusive derivat. De medel som förvaras på kontot ska uppfylla vissa krav. Värdepapper ska t.ex. vara upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller på en motsvarande marknad i Europa. I lagen finns särskilda bestämmelser om hur en sådan placering ska behandlas som efter det att det placerades i den inte längre uppfyller kriterierna för placeringar som förvaras på ISK-kontot.

ISK-konton kan tillhandahållas av t.ex. värdepappersbolag, kreditinstitut eller andra motsvarande utländska aktörer som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Konto innehavare kan endast vara fysiska personer eller dödsbon. Antalet konton har dock inte begränsats. Det är också möjligt att byta tjänsteleverantör för ett ISK-konto. Kontot hos den första tjänsteleverantören avslutas dock inte trots att tillgångarna i praktiken förs över till en annan tjänsteleverantör. Konto innehavaren kan föra över medel från sitt eget ISK-konto till ett annat ISK-konto. Det kontot kan vara personens eget eller någon annans ISK-konto. Också kontantuttag är möjliga. Det finns inga åldersgränser för ibruktagandet av konton och ett konto kan öppnas också för en minderårig person. Ett ISK-konto kan också öppnas för ett sådant ändamål att medlen ska ges i gåva åt barn eller barnbarn.

Ett ISK-konto gör det möjligt för investeraren att i princip fatta investeringsbesluten fritt. Tjänsteleverantören kan dock begränsa de finansiella instrument som får förvaras på kontot och behöver inte tillhandahålla alla de alternativ som är godkända enligt lagen. För ISK-konton gäller flera begränsningar, t.ex. att konton inte kan vara i samägo, till kontot kan inte fogas krediter och via kontot kan inte blankas aktier eller ägas andelar i sådana bolag av vars aktier eller kapital konto innehavaren själv eller konto innehavaren tillsammans med sina närstående äger tio procent eller mer.

De medel som förts över till ett ISK-konto ska realiseras inom kontot, varefter medlen kan lyftas eller föras över någon annanstans. Ränta, utdelning eller annan avkastning som inflyter från placeringsobjekten överförs direkt till kontot. Medlen på kontot är konto innehavarens egendom och således har ägaren rätt att rösta t.ex. vid bolagsstämma. Värdepapper och kontanter på kontot omfattas av investerarskyddet och av den statliga insättningsgarantin upp till ett belopp på 950 000 kronor. Det är möjligt att använda ISK-konton som säkerhet och kontot kan t.ex. kopplas till ett kreditkonto.

I Sverige används i fråga om ISK-konton en årlig förmögenhetsskatt (så kallad *schablonskatt*), som i stället för de faktiska försäljningarna och köpen baserar sig på kontots värde. Detta gör det möjligt att fritt under året sälja och köpa poster på kontot. Till ett ISK-konto kan också föras över finansiella instrument som ägs av någon utomstående, vilket i beskattningen betraktas som överlåtelse. Då kan det för konto innehavaren uppkomma en beskattningsbar överlåtelsevinst. Beskattningen följer en på förhand bestämd schablon och den baserar sig inte på faktiska överlåtelser. Konto innehavaren beskattas således inte t.ex. för överlåtelse av investeringstillgångar som förvarats på kontot eller för vinstutdelning om fåtts av aktier. Däremot beskattas konto innehavaren årligen på basis av den kalkylmässiga avkastningen.

ISK-konton har varit mycket populära i Sverige och de har haft en stimulerande effekt på aktiehandeln t.ex. på First North-listan, i vilken många fysiska personer placerar. Det finns redan över 2,8 miljoner ISK-konton i bruk. Det finns över 2,1 miljoner konto innehavare, vilket är nästan 19 procent av hela befolkningen. I Sverige har det inte ställts några särskilda övre eller lägre gränser för de medel som sätts in på ISK-konton, men det kan tidvis anknyta olika begränsningar i fråga om placeringarna hos olika tjänsteleverantörer. Antalet ISK-konton och de medel som förvaras på kontona har ökat kraftigt de senaste åren. Enligt uppgifterna för år 2015 fanns det på ett genomsnittligt ISK-konto ca 26 000 kronor i tillgångar och en genomsnittlig ISK-sparares tillgångar uppgick till ca 31 000 kronor.

I slutet av år 2017 uppskattades det att det fanns ca 707 miljarder kronor i tillgångar på ISK-konton, vilket motsvarar ungefär en tredjedel av sådana placeringsobjekt som skulle kunna förvaras på ISK-konton. När det gäller fondandelar finns 26 procent av de fondandelar som hushållen äger, dvs. ca 306 miljarder kronor, knutna till ISK-konton, vilket motsvarar totalt 43 procent av de medel som finns på ISK-konton. Av de fondandelar som finns på ISK-konton är 37 procent placerade i aktiefonder, 49 procent i blandfonder och 12 procent i räntefonder.

RP 279/2018 rd

Syftet med ISK-kontona har varit att öka direkt aktieinvestering, men också investeringar i investeringsfonder. Ungefär åtta procent av Sveriges fondandelskapital kommer via ISK-systemet. Enligt en granskningsrapport av Riksrevisionen har ibruktagandet av ISK-konton förenklat aktiesparandet i Sverige. Det ser dock också ut att leda till en mer invecklad beskattning.

Investeraren kan fortfarande välja om han eller hon vill använda ett ISK-konto för att förvalta sina investeringar.

I tabellen i bilagan finns en jämförelse av aktiesparkonton och investeringssparkonton i olika länder.

Norge

I Norge blev det möjligt att göra placeringar via aktiesparkonton (*aksjesparekonto*), nedan *ASK-konton*, den 1 september 2017 när bestämmelser om ASK-konton fogades till den gällande skattelagstiftningen (*Lov om skatt av formue og inntek*). Syftet med ASK-kontot har varit att göra hushållens investeringar flexibla och att förenkla skatteregleringen. Konto är ett sparkonto för fysiska personer, och en enskild person kan öppna så många konton han eller hon önskar. I regel krävs det att man ska ha fyllt 18 år för att ett konto ska kunna öppnas, men en del tjänsteleverantörer strävar efter att göra det möjligt att öppna ett ASK-konto även åt minderåriga personer.

På ASK-konton kan förvaras t.ex. börsnoterade aktier och aktiefonders andelar samt de vinster som uppkommer vid överlåtelse av dem, och som inom kontot är skattefria. I Norge är på ASK-konton tillåtna investeringsobjekt sådana börsaktier som har listats inom EU eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, och av vars investeringar 80 procent är börsaktier som har listats inom EU eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Andra investeringsobjekt än sådana som uppfyller ovannämnda kriterier kan inte investeras på ett ASK-konto. Exempelvis godkänns inte aktier eller fonder som registrerats utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Investeraren beskattas genom uppskjuten skatt på värdestegring, när han eller hon från kontot lyfter medel och när de lyfta medlen överskrider summan på de medel som investerats på kontot. Om investeraren t.ex. har fört 50 000 kronor över till kontot och gör en vinst på 25 000 kronor, är de första 50 000 kronorna som investeraren tar ut skattefria. De resterande 25 000 kronorna kan lämnas kvar på kontot och placeras på nytt utan skattepåföljder. Dividender som fås av aktier som finns på ASK-kontot eller avkastning från en fond beskattas dock fortfarande enligt de normala reglerna om dividendskatt.

Överlåtelseförluster är avdragsgilla endast från överlåtelsevinster som skett inom kontot. I Norge gäller också en övergångsbestämmelse med stöd av vilken det är möjligt att till kontot under en viss tidsperiod överföra aktier och fondandelar som man redan äger utan att överföringen beskattas som överlåtelsevinst.

ASK-kontot är gratis, men tjänsteleverantörerna tar vanligen ut serviceavgifter enligt sin prislista. Kontot kan fritt överföras från en tjänsteleverantör till en annan utan skattepåföljder. Till investeringar som görs på ASK-konton kan anknyta övre eller undre gränser som tjänsteleverantören ställer. Efter tre månader från det att ASK-kontona togs i bruk i Norge fanns det över 150 000 konton i bruk.

Danmark

RP 279/2018 rd

I Danmark tas aktiesparkonton (*aktiesparekonto*) i bruk den 1 januari 2019. Syftet med aktiesparkonton är att uppmuntra hushållen till aktieinvesteringar. Det är fråga om ett sparkonto för fysiska personer. Propositionen om aktiesparkonton finns ännu inte tillgänglig, men i november 2017 avtalades det om ibrukttagandet av kontot mellan den danska regeringen och vissa oppositionspartier. Via det planerade aktiesparkontot ska det vara möjligt att investera bl.a. i noterade aktier och aktiebaserade investeringsfonder.

Investeraren ska betala skatt på aktiesparkontots avkastning. Värdeökningen på de medel som finns på aktiesparkontot ska vara skattepliktig och förlusterna avdragsgilla från kommande intäkter.

För en person ska det vara möjligt att grunda ett aktiesparkonto och via kontot ska handel få idkas fritt. Det föreslogs att år 2019 ska det på kontot få investeras högst 50 000 kronor. Det planeras att maximigränsen ska öka årligen så att år 2022 är den 200 000 kronor. Maximibeloppet på 500 000 kronor enligt det ursprungliga förslaget ansågs vara för stort, och det minskades således till en tiondedel.

Det uppskattas att år 2019 orsakar aktiesparkontot kostnader på ca 130 miljoner kronor i form av minskade skatteintäkter och att summan stiger till 270 miljoner kronor till år 2022.

Förenade kungariket

I Förenade kungariket har det sedan 1999 funnits i bruk flera olika slags investeringssparkonton (*Individual Savings Account*), nedan *ISA-konton*. Kontot är fritt från personlig inkomstskatt och överlåtelsevinstskatt. Investeraren kan själv välja hur investeringarna fördelas mellan fyra olika kontoformer. På *Cash ISA*-kontot kan bl.a. förvara bankinsättningar. På *Stock and Shares ISA*-kontot är det möjligt att förvara aktier, fondandelar eller truster samt obligationslån. *Innovative Finance ISA* omfattar bl.a. person-till-person-lån och gräsrotsfinansieringsinstrument. I april 2017 blev det möjligt att använda det så kallade *Lifetime ISA*-kontot. Kontot är avsett för under 40-åringar för att spara till en första bostad eller för att börja pensionsspara. Lifetime ISA-kontot kan omfatta aktier och kontantinsättningar.

I april 2017 höjdes beloppet på den maximala investering som skattskyldiga per skatteår kan göra i ISA-systemet till 20 000 pund. Investeringarna på olika slags ISA-konton beaktas sammanräknade så, att när det på ett Cash ISA-konto investeras 5 000 pund och på ett Stocks and Shares ISA-konto investeras 15 000 pund, uppnås kontots årliga maximigräns på 20 000 pund. Maximigränsen för investeringar på ett Lifetime ISA-konto är dock 4 000 pund per år. Det finns ingen egentlig nedre gräns för investeringar på ISA-konton, men till konton kan anknyta produktspecifika nedre gränser som tjänsteleverantörerna ställer.

Användningen av kontona är också förknippad med vissa begränsningar. Placering via ett Cash ISA-konto kräver 16 års ålder och öppnandet av ett Stocks and Shares ISA-konto kräver 18 års ålder. Lifetime ISA kräver 18 års ålder och den övre åldersgränsen för investeringar på kontot är 40 år. Från år 2011 har det varit möjligt att öppna ett särskilt sparkonto för minderåriga (*Junior ISA*). Den som brukar ett ISA-konto ska vara stadigvarande bosatt i Förenade kungariket. Det har också ställts vissa årliga begränsningar för öppnande av ISA-konton. En person kan under ett år ta i bruk en av varje ISA-produkt (Cash ISA, Innovative Finance ISA, Lifetime ISA och Stocks and Shares ISA). Fler konton kan öppnas först följande år, och även då högst en av varje produkt. Det är inte möjligt att använda kontona som säkerhet för lån.

Inom ISA-kontona är räntor på kontanter, vinstutdelningar eller värdeökningar på andelar samt gjorda kontantuttag skattefria. I Förenade kungariket kan vissa dividendinkomster vara

skattefria för fysiska personer också utanför ISA-kontot. Det är inte tillåtet att dra av förluster från andra vinster.

Det är möjligt att föra över ett ISA-konto från en tjänsteleverantör till en annan på samma sätt som det är möjligt att föra över tillgångar från ett ISA-konto till ett annat. Tillgångar som under det pågående året har förts över till ett konto ska dock föras över i sin helhet. Tillgångar på kontot som är från tidigare år kan föras över antingen helt eller delvis. Dessutom kan det finnas begränsningar i fråga om överföringar mellan vissa slags kontoformer. Redan existerande investeringar utanför kontot kan i regel inte föras över till ett ISA-konto.

ISA-konton har varit populära i Förenade kungariket och deras antal uppskattas öka också i framtiden, trots att antalet nya konton som öppnas har sjunkit något jämfört med tidigare år. ISA-konton hade över 22 miljoner användare i april 2016, då nästan 34 procent av landets befolkning hade ett ISA-konto. De tillgångar som fanns på kontona uppgick till uppskattningsvis sammanlagt 558 miljarder pund skatteåret 2016—2017.

Estland

Från och med år 2011 har det i Estland varit möjligt att ta i bruk ett investeringskonto med stöd av inkomstskattelagen (*Tulumaksuseadus*). Kontot är ett sparkonto för fysiska personer. Antalet investeringskonton som en enskild fysisk person kan öppna har inte begränsats. Till öppnandet av ett konto kan dock anknyta begränsningar i fråga om kontoinnehavarens ålder beroende på tjänsteleverantören. Via investeringskonton är det möjligt att placera i bl.a. aktier, obligationslån, placeringsfonder, indexbundna obligationslån eller strukturerade obligationslån samt i vissa avtal om livförsäkringar. Efter en lagändring i januari 2015 utvidgades urvalet av de tillgångar som kan godkännas på kontot. Till exempel är det möjligt att till kontot föra över aktier som fått i gåva eller arv, och som alltså inte har skaffats med medel på investeringskontot.

Om handel idkas med investeringsobjekten, ska den ske inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en OECD-medlemsstat. Aktier eller andelar i utländska investeringsfonder eller värdepapper ska skaffas via ett kreditinstitut, ett värdepappersföretag eller en fondförvaltare som ligger i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en OECD-medlemsstat. De undre och övre gränserna för investeringar på kontot bestäms enligt tjänsteleverantörernas villkor.

Investeringskontot beskattas först när medel lyfts från kontot. Skatteplikten uppkommer endast om utbetalningarna från kontot överskrider de medel som satts in på kontot. Tillgångar på investeringskontot kan placeras på nytt utan skattepåföljder eller skyldighet att deklarerat skatten. I den beskattningsbara inkomsten ingår inte vinstutdelning som betalats av estniska eller utländska bolag om vinstutdelningen har beskattats redan tidigare.

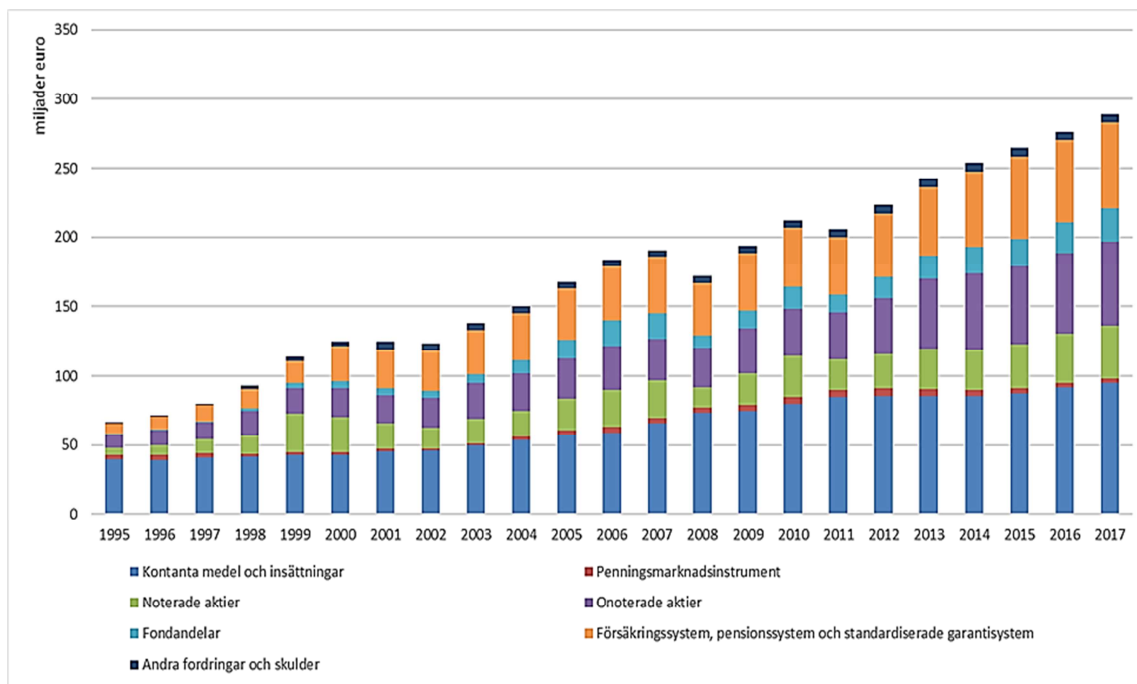
2.3 Bedömning av nuläget

2.3.1 Hushållens tillgångar

De finländska hushållens finansieringstillgångar har ökat flerfaldigt under de senaste 20 åren. Enligt Statistikcentralens statistik över finansräkenskaper uppgick hushållens finansiella tillgångar vid utgången av 2017 till sammanlagt ca 290 miljarder euro. Av dessa var den största enskilda förmögenhetsposten kontanta medel och insättningar. Näst mest var hushållens tillgångar kopplade till försäkringssystem, pensionssystem och standardiserade garantisystem samt till onoterade aktier. Sammanlagt hade hushållen investerat ca 66 miljarder euro i de vanligaste investeringsobjekten aktier och fondandelar som är föremål för handel på en reglerad

marknad, penningmarknadsinstrument och obligationslån. Som jämförelse hade hushållen kontanta medel och insättningar till ett värde på ca 95 miljarder euro år 2017. (Figur 2)

Figur 2. Hushållens sammanlagda finansieringstillgångar

Källa: Statistikcentralen.

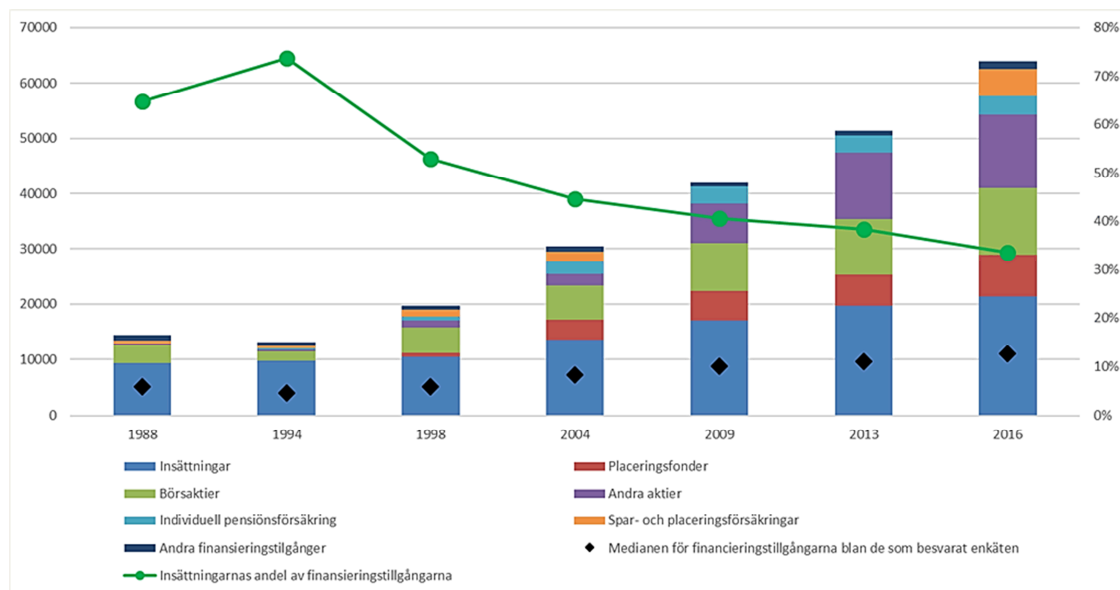
Utöver samhällsekonomin finansräkenskaper ordnar Statistikcentralen en enkätundersökning om hushållens tillgångar med några års mellanrum. Den senaste enkäten gjordes 2016. I Finland är hushållens finansieringstillgångar avsevärt mindre än hushållens realltillgångar. Vanligen är hushållens största realltillgång en ägarbostad. Enligt statistiken hade hushållen år 2016 i medeltal ca 190 000 euro i realltillgångar och 64 000 euro i finansieringstillgångar. Trots att tyngdpunkten hos hushållens tillgångar ligger på realförmögenhet, har finansieringstillgångarna under de senaste tjugo åren ökat från 14 procent till 25 procent av värdet av hushållens hela förmögenhet.

Enligt Statistikcentralens enkätundersökning har hushållens genomsnittliga finansieringstillgångar under de senaste 20 åren ökat från 15 000 euro till 64 000 euro medan insättningar hela tiden förblivit den största förmögenhetsposten. Såsom statistiken för finansräkenskaperna visar, har hushållens förmögenhet i onoterade aktier ökat till rätt betydande under 2000-talet. Detta torde delvis förklaras av att de som är verksamma som företagare äger sina bolag som är i aktiebolagsform. (Figur 3)

En betydande andel av hushållens finansieringstillgångar finns på inlåningskonton. Enligt Statistikcentralens enkätundersökning var insättningarnas andel av hushållens genomsnittliga förmögenhet ca 33 procent år 2016. På 1990-talet var över hälften av hushållens finansieringstillgångar i form av insättningar. Om det från hushållens genomsnittliga nettoförmögenhet tas bort ägandet av ett eget företag dvs. onoterade aktier, så ökade andelen insättningar av finansieringstillgångarna till 42 procent år 2016.

Av figur 3 bör det noteras att hushållens genomsnittliga finansieringstillgångar avviker stort från medianen för finansieringstillgångarna hos de som svarade på enkäten, vilket berättar att en betydande av finansieringstillgångarna koncentrerats hos en rätt liten grupp. År 2016 hade hushållen i genomsnitt 64 000 euro i finansieringstillgångar, medan medianen för finansieringstillgångar för de som besvarade enkäten var 11 000 euro.

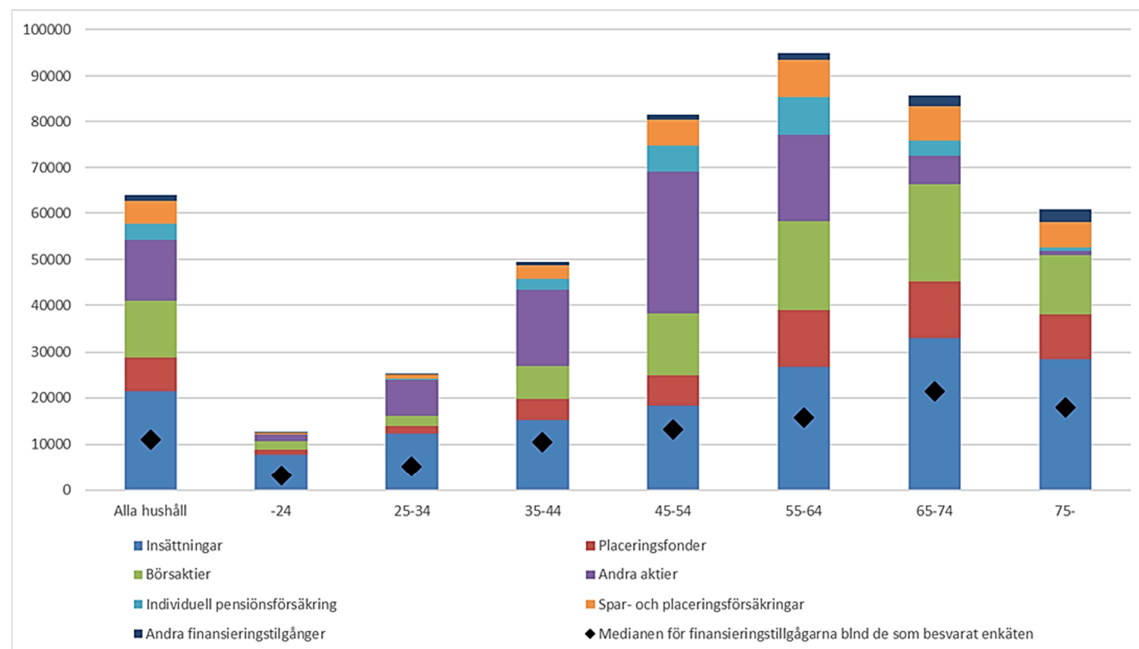
Figur 3. Hushållens finansieringstillgångar i genomsnitt

Källa: Statistikcentralen.

Hushållens finansieringstillgångar varierar mellan olika åldersklasser. Hushållen är förmögast i slutet av arbetskarriären. Enligt Statistikcentralens enkätundersökning 2016 hade personer i åldersgruppen 55–64 år i genomsnitt mest finansieringstillgångar till ett värde på ca 95 000 euro. Under 24-åringar hade de minsta finansieringstillgångarna, i medeltal 12 000 euro. Från figur 3 och 4 går det att notera att medianen stannar under genomsnittet, dvs. finansieringstillgångarna har koncentrerats hos endast en del av hushållen. Medianen för finansieringstillgångar för de som besvarade enkäten ger en mer täckande bild av genomsnittshushållets investeringar än hushållens genomsnittliga finansieringstillgångar, eftersom i de uppgifterna alltför mycket betonas en mycket förmögen andel av hushållen.

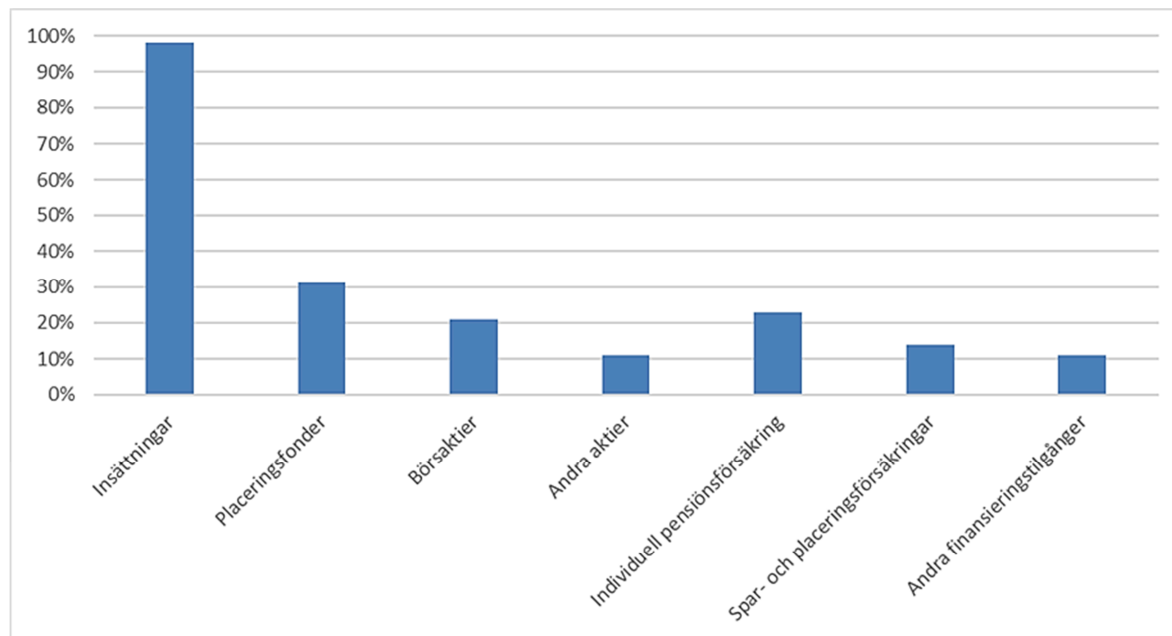
Figur 4. Hushållens finansieringstillgångar i medeltal enligt åldersgrupper år 2016

Källa: Statistikcentralen.

Finansieringstillgångarnas olika poster varierar mycket mellan hushållen. Enligt Statistikcentralens enkät hade ca 98 procent av hushållen insättningar år 2016. Ägandet av andra förmögenhetsposter var dock betydligt mindre bland hushållen. Till exempel hade endast 31 procent av de hushåll som besvarade enkäten investerat av sina medel i investeringsfonder och 21 procent i börsaktier. Investeringar i olika försäkringsprodukter hade gjorts av 37 procent av hushållen. (Figur 5.)

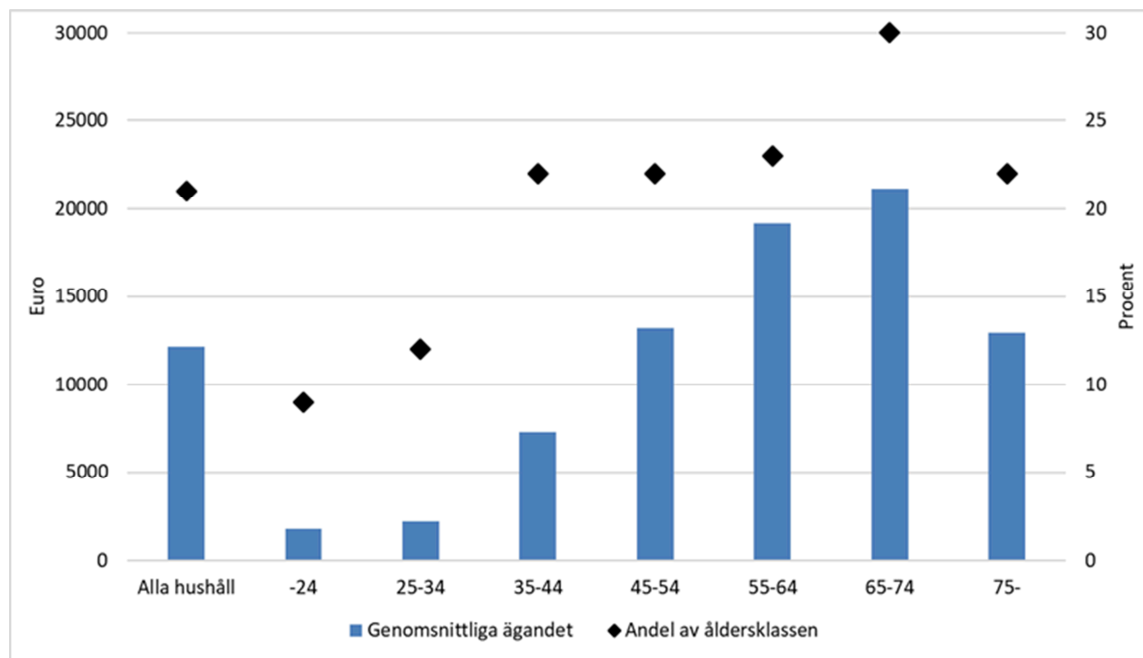
Figur 5. Andelen hushåll som äger av förmögenhetsposten i fråga

Källa: Statistikcentralen.

Investeringar i börsaktier varierar mellan olika åldersgrupper. Av 65—74-åringarna ägde 30 procent börsaktier år 2016, medan endast 9 procent av under 24-åringarna ägde börsaktier. Ägandet av börsaktier ökar i åldersgrupperna till och med gruppen 65—74-åringar, varefter procenten sjunker till 22 procent. Också de olika åldersgruppernas penningbelopp i börsinvesteringar varierar avsevärt. De yngre åldersklassernas investeringar i börsaktier uppgår till endast ett par tusen euro, medan de åldersklasser som är i slutet av arbetskarriären har investeringar i storleksklassen 20 000 euro. Aktieförmögenheten ser ut att öka när arbetskarriären framskrider. (Figur 6.)

Figur 6. Hushållens investeringar i börsaktier

Källa: Statistikcentralen.

Män är betydligt mer aktiva aktieinvestorer i Nasdaq Helsinki Oy, nedan *Helsingforsbörsen*. Enligt Euroclear Finland Oy:s statistik var 67 procent av de finländska investerarna i Helsingforsbörsen män och 33 procent kvinnor i september 2018. Männerna har en ännu större andel på 83 procent av aktieägandet när det gäller hushållsinvesterares börsaktieäggande. Kvinnornas andel är 17 procent. I genomsnitt investerar män och kvinnor också i olika slags börsbolag. Enligt Euroclear Finland Oy:s statistik är det relativt sett så, att kvinnor föredrar bolag inom detaljhandeln, medan män föredrar teknologibolag mer än vad kvinnor gör.

2.3.2 Hushållen som en del av finansmarknaden

De finska hushållen är den del av den finska finansmarknaden. Trots att endast en del av hushållen har placerat i aktier, ägde hushållen enligt Euroclear Finland Oy:s statistik i slutet av år 2017 ca 23 procent dvs. ca 51 miljarder euro av de värdepapper som emitterats i Helsingforsbörsen. Vid utgången av år 2017 hade hushållen sammanlagt ca 800 000 värdeandelsskonton i det finländska värdeandelssystemet. Ägandet av de värdepapper som emitterats av Helsingforsbörsen ligger främst hos hushållen. Största delen av hushållens investeringar i ett börsbolag uppgår till några hundratals eller tusentals euro, varför det verkliga aktieägarinflytandet i börsbolaget kan bli litet. I Helsingforsbörsen finns också familjebolag listade och nyligen listade bolag, och i dem kan några få fysiska personer ha en betydande ägarandel.

Utöver att hushållen direkt äger aktier i börsbolag och andra bolag, investerar hushållen också indirekt i bolag t.ex. genom aktiefonder. Med hjälp av fonder kan hushållen enkelt också sprida sina investeringstillgångar både mellan aktier och ränteprodukter och geografiskt. Vid utgången av 2017 hade de finländska hushållen investeringar i finländska placeringsfonder till

en summa på ca 22 miljarder euro, vilket utgjorde 18 procent av fondkapitalet på 121 miljarder euro. En del hushåll, särskilt mer erfarna och välbeställda hushållsplacerare, har kunnat utöver i placeringsfonder också placera i AIF-fonder, till vilka t.ex. största delen av startup-fonderna hör.

Börsaktier och placeringsfonder är för största delen av hushållsplacerarna de värdepapper i vilka man investerar. Få hushåll har numera investeringar i obligationer. På grund av de kapitalriskerna som anknyter till derivat, har väldigt få hushåll derivat. De vanligaste derivat som hushållen äger är anställningsoptioner eller derivat som skaffats för att skydda en mycket stor investeringsegendom från t.ex. ränterisker eller valutarisker.

En betydande andel av hushållens finansieringstillgångar finns investerade på inlåningskonton med låg ränta. Enligt Finlands Banks statistik hade hushållen vid utgången av år 2017 88 miljarder euro investerade på olika konton i finländska kreditinstitut. Av dessa var 66 miljarder euro investerade på normala inlånings- och brukskonton, för vilka medelräntan var 0,10 procent. Samtidigt hade hushållen 6,7 miljarder euro investerade på tidsbundna konton, för vilka medelräntan var 0,54 procent. Hushållens investeringar på tidsbundna konton har minskat under de senaste sju åren på grund av den låga räntenivån. På grund av den låga räntenivån har hushållen inte på samma sätt fört över medel från inlåningskonton till tidsbundna konton. Utöver inlåningskonton och tidsbundna konton har hushållen olika investeringsdepositioner och andra depositioner till ett värde på ca 15 miljarder euro. Medelräntan för dessa var 0,14 procent vid utgången av 2017.

2.3.3 Konton för långsiktigt sparande och försäkringsavtal

Sparkonton enligt lagen om bundet långsiktigt sparande är till sin natur frivilliga produkter för individuellt pensionssparande, som kompletterar det lagstadgade pensionsskyddet. Antalet sådana sparkonton som avses i lagen om bundet långsiktigt sparande sjönk avsevärt år 2013, när lagen ändrades så att åldersgränsen för uttag av sparmedel höjdes från 63 år till 68 år. Det totala beloppet medel som fanns på sparkonton uppgick i slutet av juni 2013 sammanlagt 57 miljarder euro. Mest hade sparmedel placerats i fondandelar (66 procent) och aktier (20 procent). Finlands Bank slutade föra statistik över sparkonton efter att deras popularitet sjönk avsevärt.

År 2016 fanns det sammanlagt 2 497 914 olika slags livförsäkringsavtal, varav 96 614 var kapitaliseringsavtal. Det finns inga uppgifter om antalet försäkrade med kapitaliseringsavtal. Kapitaliseringsavtal är förknippade med höga administrativa kostnader och ersättningskostnader, vilket har minskat den avkastning som placerarna får av placeringarna.

Tabell 1. Livförsäkringsbolagens uppgifter per försäkringsklass 2016

	Försäkringspremieintäkt av direkt försäkring, 1000 euro	Betalda ersättningar för direkt försäkring, 1000 euro	Försäkrings-tekniska reserver, 1000 euro	Antal av-tal eller försäk-ringar	Antal försäk-rade
Livförsäkringsbo-lag sammanlagt	4 576 227	4 310 101	53 297 910	2 497 914	2 880 923
Livförsäkring sammanlagt	3 904 584	2 889 704	32 581 597	1 814 664	2 014 866
Individuell spar-försäkring	2 249 495	1 634 519	22 202 505	631 961	633 443
Risikförsäkringar	366 786	205 884	402 156	1 086 089	1 381 423
Kapitaliseringsav-tal	1 288 303	1 049 301	9 976 936	96 614	-
Pensionsförsäkring sammanlagt	671 643	1 420 397	20 714 364	683 250	866 057
Individuell pens-ionsförsäkring	405 480	1 008 828	13 844 435	664 225	658 523
Gruppensionsför-säkring	266 163	411 569	6 869 930	19 025	207 534
Mottagen återför-säkring	-	-	1 948	-	-

Källa: Försäkringsverksamhet 2016, Statistikcentralen. Statistikcentralen har inte fått uppgift om antalet försäkrade, uppgiften har varit alltför osäker för att anges eller den är sekretessbelagd.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med denna proposition är att främja hushållens och över huvud taget icke-professionella investerares aktiva sparande och investeringar, samt att öka utbudet av intressanta investeringsformer för hushållen. Mängden medel som hushållen har på inlåningskonton är betydande och med propositionen eftersträvas allmänt en ökning av investeringsaktiviteten och också en aktivering av dessa medel på inlåningskontona. Samtidigt främjas också företagens disponibla kapital på investeringsmarknaden genom att öka investeringsefterfrågan.

Genom propositionen erbjuds småinvesterare möjlighet att i stil med fondinvesteringar öka aktiesparkontots sparmedel, till dess att investeraren beslutar ta ut medlen för sitt bruk och beskattningen slutförs. Hushållen har kunnat välja mellan direkta och indirekta investeringsformer. För indirekta investeringsformer har det funnits skatteförmåner som inte varit möjliga i direkta investeringar. En sådan betydande skillnad har gällt beskattningen av överlåtelsevinster. I indirekta investeringar såsom placeringsfonders tillväxtandelar har investeraren kunnat öka överlåtelsevinster skattefritt under tiden för fondinvesteringen och investeraren har betalat

skatt först när han eller hon tar ut fondinvesteringen. En placeringsfond är inte skattepliktig för avkastningen från vinstutdelningen. I direkta investeringar har fysiska personers beskattning bestämts på basis av varje överlåtelse och på vinstutdelning har det gjorts förskottsinnehållning enligt skatteprocenten för kapitalinkomst.

Propositionens syfte är också att erbjuda ett konkurrenskraftigt alternativ till sparkonton enligt lagen om bundet långsiktigt sparande. Ett problem med sparkonton för bundet långsiktigt sparande tycks ha blivit de begränsningar i fråga om att ta ut medel som är kopplade till kontot. Avsikten är att aktiesparkonton ska erbjuda ett nytt alternativ för småinvesterare.

3.2 Alternativ

3.2.1 Investering av aktiesparkontots tillgångar

Hushållen har kunnat välja mellan direkta aktieinvesteringar och investeringar i obligationer och också mellan indirekta investeringsformer såsom fondinvesteringar och flera försäkringsbaserade investeringar. Kostnadsstrukturen för indirekta investeringar har kritiserats för att den är komplicerad och tung. I direkta investeringar har investeraren det lättare att uppfatta kostnadernas belopp och deras inverkan på investeringens slutliga avkastning.

För att öka investeringsaktiviteten har propositionen skrivits så att småinvesterares beslutanderätt betonas. Investeraren ska kunna besluta i hur stora belopp han eller hon ökar kapitalet på aktiesparkontot och när han eller hon vill ta ut medlen för sitt bruk. Investeraren får också besluta om byte av tjänsteleverantör. Till de medel som kan investeras har dock inte fogats olistade värdepapper. Med denna avgränsning strävar man efter att minska icke-professionella investerares risktagning i fråga om sådana objekt som investeraren kan ha svårt att sälja. Det är inte möjligt att dra av försäljningsförlust från aktiesparkontot före kontot avslutas.

Syftet med det första lagförslaget i propositionen är att uppmuntra också sådana hushåll som har största delen av sina besparingar i insättningar till investeringar. I propositionen utgås det i från att aktiesparandet endast kan inledas med en penninginsättning. Om ett alternativ hade varit att det varit möjligt överföra redan existerande investeringar till aktiesparkontot, skulle det ha varit svårt att följa lagförslaget faktiska verkningar på aktiveringen av medel på inlåningskonton och överföringen av dem till värdepappersinvesteringar, då redan existerande värdepappersinvesteringar med stor sannolikhet skulle ha överförts till kontot.

I det första lagförslaget i propositionen har de tillåtna investeringsobjekten avgränsats striktare än i lagen om bundet långsiktigt sparande, men som motvikt till avgränsningen kan också avkastning från vinstutdelning lämnas på aktiesparkontot för att investeras vidare och så att beskattningen skjuts upp till en senare tidpunkt. Tillåtna investeringsobjekt på aktiesparkonton föreslås vara i lagen närmare avgränsade värdepapper i eget kapital, det vill säga i praktiken aktier, och dessutom med det villkoret att sådana aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad dvs. börsen, eller att de är upptagna till handel på en multilateral handelsplattform. I Finland är börsen Nasdaq Helsinki Oy och marknaden för den multilaterala handelsplatsen First North Helsinki. Enligt lagförslaget är tillåtna investeringsobjekt också sådana börsintroduktioner, där det planeras att ett värdepapper upptas för handel på en reglerad marknad eller på en multilateral handelsplattform inom ett år från emissionen.

Ett alternativ till aktiesparkontot hade varit inrättande av investeringssparkonton, som skulle ha haft en avsevärt mer omfattande grupp tillåtna investeringsobjekt än vad aktiesparkontot har. Ett större urval av finansieringsinstrument skulle ha ökat investerarens möjligheter att sprida investeringarna. I övervägandena har man strävat efter att även beakta olika investeringsprodukters jämlika skattebehandling. Till exempel hade det varit möjligt att på investe-

ringssparkonton foga placeringsfonder, som redan har en egen skatteförmån. Investeringsparkontots struktur hade varit mer invecklad.

Det föreslås en maximigräns för enskilda aktiesparkonton som enligt propositionen är 50 000 euro. Skatteförvaltningen samlar årligen in uppgifter om fysiska personers aktier i börsbolag. Av dessa tal för 2016 har finansministeriet gjort uträkningar som behandlas närmare i den proposition som gäller skattebehandlingen (VM146:00/2018), som bereds samtidigt med denna proposition. Enligt dessa uträkningar har av de 583 000 fysiska personer som är skattskyldiga för vinstutdelning 500 000 personer ett aktieäggande som uppgår till ca 50 000 euro, medan medianen har varit 6 000. Enligt statistikcentralens statistik uppgick det genomsnittliga börsaktieägandet bland alla hushåll till ca 12 000 euro år 2016. Gränsen på 50 000 euro anses inte begränsa småinvesterare alltför mycket, men den ger ingen skatteförmån för mycket förmögna personer efter en investering på 50 000 euro.

Alternativt hade man kunnat avgränsa investeringsobjekten lösare och lämna bort maximibeloppet för sparmedlen, men man hade kunnat beskatta avkastningen årligen. I en del andra medlemsstater i Europeiska unionen där det finns lagstiftning om aktiesparkonton, har det föreskrivits om maximigränser för sparmedlen. Det är fallet t.ex. i Förenade kungariket, Norge och Danmark, vilket framkommer av den internationella jämförelsen i propositionen. Alternativt hade man kunnat avgränsa också antalet kontohändelser t.ex. till några överlåtelser per år, varmed de som handlar mest aktivt inte skulle ha fått lika stor nytta av kontot och den dynamiska användning av aktiesparkontot som nu föreslås skulle ha begränsats. En begränsning av de tillåtna överlåtelsehändelserna kunde dock onödigt försvåra investeringsbeslut.

Det att ett investeringsobjekt överläts så att något annat tillåtet investeringsobjekt köps i stället jämföras inte med det att medel tas ut från kontot. På fysiska personers investeringsbeslut inverkar också bedömningen av hur skattepåföljderna inverkar på avkastningen. Då kan även motiverade försäljningar av investeringsobjekt eller reaktioner på marknadsläget bli ogjorda för att undgå skattepåföljder. Då byte av investeringsobjekt inte leder till skattepåföljder, kan investeringsbeslutet helt och hållet basera sig på en uppskattning av investeringsobjektets lönsamhet i respektive marknadsläge. Spararen kan också besluta om önskad risktagningsnivå t.ex. enligt det hur han eller hon ämnar använda investeringsavkastningen under de kommande åren.

3.2.2 Avtalsmodell

Öppnande av ett aktiesparkonto förutsätter ett avtal mellan tjänsteleverantören och den småinvesteraren. Ett avtal om aktiesparkonto ska kunna ingås mellan en fysisk person och en tjänsteleverantör. Ett odelat dödsbo kan inte fortsätta upprätthålla ett aktiesparkonto. En juridisk person kan inte ingå avtal om att öppna ett aktiesparkonto. Till ett avtal om aktiesparkonto anknyter väsentligen ett aktiesparkonto och värdepappersförvaring, som behövs för det praktiska genomförandet av aktieinvesteringarna.

I stället för en avtalsmodell hade det kunnat föreskrivas endast om förmånlig beskattning av vissa investeringar. Genom att föreskriva om en avtalsmodell är det möjligt att följa investerarnas intresse och vid behov påvisa vilka tillgångar som omfattas av lagen. Om genomförandet helt och hållet hade lämnats beroende av icke-formbundna arrangemang, skulle det i efterhand vara svårt att visa vilka vinster, förluster eller vilken avkastning som uppkommit, från vilka investeringar de härstammar och hur de använts vidare.

3.2.3 Småinvesterarens eller spararens rättigheter

Det föreslås att spararen på aktiesparkontot ska kunna sätta in den summa pengar han eller hon önskar i en eller flera rater. Ett aktiesparkontos sparare är samtidigt också investerare. Ett aktiesparkontos sparare föreslås ha rätt att ta ut en del av medlen eller alla medel på kontot och besluta om realisering av investeringsobjekt eller byte av investeringsobjekt. Till denna del avviker aktiesparkonton från bundet långsiktigt sparande, där placeringarna kan tas ut först efter det att personen uppnått en viss ålder och där den årliga skatteförmånens belopp begränsar intresset att investera ett belopp som överstiger den årliga skatteförmånen på kontot. De medel som finns på ett aktiesparkonto och de medel som finns i förvaring kopplad till kontot föreslås vara direkt i investerarens eget namn, och han eller hon föreslås ha full beslutanderätt i fråga om medlen till skillnad från konton för bundet långsiktigt sparande, där det endast är tjänsteleverantören som har användningsrätten.

En småinvestor ska också ha rätt att byta tjänsteleverantör om han eller hon så önskar. Investeraren behöver inte motivera beslutet att byta tjänsteleverantör. Investeraren behöver inte heller hela tiden öka aktiesparkontots saldo, utan han eller hon kan göra avbrott i sparandet när som helst. Investeraren kan både lyfta medel från kontot och spara nya medel på kontot i den ordning och tidtabell han eller hon önskar, dock med beaktande av maximispargränsen för kontot.

Spararen föreslås kunna öppna endast ett aktiesparkonto åt gången i sitt namn. Alternativt hade det kunnat föreskrivas att spararen hade haft frihet att öppna så många aktiekonton som han eller hon önskar. I en modell med flera aktiesparkonton skulle det vara svårt både för tjänsteleverantören och myndigheterna att övervaka att inte t.ex. maximigränsen för sparmedel överskrids.

3.2.4 Tjänsteleverantörens uppgifter

I förslaget har tjänsteleverantörerna begränsats till kreditinstitut och värdepappersföretag. Alternativt hade begränsningen kunnat göras på motsvarande sätt som i lagen om bundet långsiktigt sparande, om de tillåtna investeringsobjekten hade varit mer omfattande. Det föreslås inga separata bestämmelser om de i propositionen avsedda tjänsteleverantörernas skyldighet att gå med i insättningsgarantifonden och ersättningsfonden för investerarskydd, utan skyldigheterna baserar sig på den särskilda reglering som gäller tjänsteleverantörerna i fråga. I lagen om myndigheten för finansiell stabilitet (1195/2014) finns det närmare bestämmelser om insättningsgarantifonden och om skyddets omfattning, och i 11 kap. i lagen om investerings-tjänster finns det bestämmelser om ersättningsfonden för investerarskydd och grunderna för betalning av ersättning. Samma skyldigheter gäller också för utländska aktörer inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. I Finland har maximigränsen för insättningsgarantin satts till 100 000 euro och maximigränsen för ersättning från ersättningsfonden för investerarskydd till 20 000 euro. Investeringar på aktiesparkontot i form av pengar omfattas av insättningsgarantin, medan värdepapper som förvaras omfattas av ersättningsfonden för investerarskydd. Ovannämnda skydd täcker inte investerarens förluster till följd av investeringarnas värde-minskningar.

Alla tjänsteleverantörer ska tillhandahålla bokföring i anknytning till aktiesparkontot och iaktta bestämmelserna i anslutning till det. Bokföringen över kontohändelserna har ett viktigt mervärde för investeraren när avtalet gäller tillsvidare och kan gälla i tiotals år. Investeraren kan ha svårt att efter en lång tid komma ihåg och kunna påvisa t.ex. till beskattaren vad, när och till vilket pris något har köpts och sålts på kontot eller om det är fråga om avkastning på vinstutdelning.

Tjänsteleverantören kan ta betalt för upprätthållandet av aktiesparkontot t.ex. i förhållande till spararens aktivitet. Det är klart att om spararen idkar aktiv handel eller t.o.m. så kallad dags-

handel, samlas det på kontot många händelser och mycket sådant som ska bokföras och således är tjänsteleverantörens uppgifter mer krävande än på ett mer passivt aktiesparkonto.

3.3 De viktigaste förslagen

3.3.1 Fysiska personer kan öppna ett aktiesparkonto

I propositionen föreslås det att ett avtal om aktiesparkonto kan ingås av en fysisk person, i vars namn aktiesparkontot öppnas. Kontot är personligt. Det ska också vara möjligt att öppna ett konto åt en minderårig person eller en person med begränsad rättshandlingsförmåga, varmed beslutsrätten används av intressebevakaren till personen utan rättshandlingsförmåga eller personen med begränsad rättshandlingsförmåga. Ett konto kan också öppnas för andra fysiska personer än i Finland bosatta finska medborgare. En person får inte samtidigt ha flera aktiesparkonton i sitt namn, med undantag för situationer där tjänsteleverantören ska bytas.

3.3.2 Spararens fulla beslutanderätt i fråga om medlen på aktiesparkontot och spararens rätt att säga upp ett avtal om aktiesparkonto och byta tjänsteleverantör

Enligt propositionen har investeraren full beslutanderätt i fråga om insättningar på kontot och de medel som tas ut från kontot samt i fråga om investeringsbeslut. En central rättighet för investeraren föreslås vara rätten att säga upp avtalet om aktiesparkonto att upphöra när som helst och rätten att byta tjänsteleverantör. Investeraren behöver inte motivera sitt beslut. Det kan finnas många skäl för byte av tjänsteleverantör. Investeraren kan ha behov att utvidga investeringarna till sådana objekt som den nuvarande tjänsteleverantören inte kan eller vill tillhandahålla, eller investeraren kan vara missnöjd med de avgifter som tjänsteleverantören tar ut för tjänsten. Investeraren har således möjlighet att konkurrensutsätta tjänsteleverantörer.

3.3.3 Investeringsobjekt

Tillåtna investeringsobjekt föreslås vara överförbara värdepapper i eget kapital som är föremål för handel på en reglerad marknad eller på en multilateral handelsplattform. Investeringsobjekt kan också vara sådana värdepapper i eget kapital som är avsedda att bli föremål för ovan nämnd handel inom ett år från emissionen. Med detta avses aktieemissioner som enligt prospektet eller erbjudandehandlingen listas som föremål för handel inom ett år från emissionen. Om investeraren t.ex. redan har aktier i det bolag som planerar listning, kan han eller hon inte föra över dem på aktiekontot, eftersom det endast kan sättas in penningmedel på kontot. Investeraren kan dock teckna aktier i samband med en nyemission via aktiesparkontot. Det är möjligt att listningsemmissionen inte genomförs eller att det bolag som ordnat emissionen drar tillbaka listningsbeslutet. Då uppfylls inte listningsvillkoren och aktierna kan inte hållas kvar på aktiesparkontot, utan de måste realiseras. Det samma gäller om ett listat bolag avlägsnar sig från börslistan eller en multilateral handelsplattform. I praktiken har huvudägaren i dessa situationer gjort ett uppköpserbjudande över resterande aktier som ägs av andra.

Tillåtna investeringsobjekt föreslås också vara värdepapper som emittenter av sådana värdepapper som är föremål för börshandel erbjuder till investeraren på basis av bolagshändelser. Sådana värdepapper kan t.ex. vara vinstutdelning i form av aktier när aktierna är t.ex. aktier i ett listat bolags olistade dotterbolag.

Däremot ska det inte vara tillåtet att investera i sådana värdepapper i vars emittent investeraren har beslutanderätt eller där investeraren har betydande bestämmande inflytande. Det föreskrivs att gränsen för bestämmande inflytande är en rösträtt med en andel på över en tiondedel. I propositionen är utgångspunkten den att investeraren utan dröjsmål ska avstå från icke-tillåtna investeringsobjekt eller föra över dem för förvaring någon annanstans, men i proposi-

ionen föreslås dock ingen tidsgräns inom vilken aktierna ska flyttas bort från aktiesparkontot. Tjänsteleverantören har dock möjlighet att också i detta sammanhang använda sig av skriftlig anmärkning för att korrigera situationen om situationen förlängs, och den sista utvägen är uppsägande av kontot.

3.3.4 Bokföring

Tjänsteleverantören till ett aktiesparkonto är skyldig att ha bokföring över kontohändelserna och över köp- och försäljningspriserna på de värdepapper som skaffats med sparmedlen samt över avkastning på vinstutdelning som antecknats på kontot för fem år under avtalets giltighetstid, och att bevara bokföringen fem år från det att avtalet upphörde. Bokföringen tjänar investeraren utöver vid uppföljningen av investeringarnas avkastning också när han eller hon har behov att t.ex. vid beskattningen påvisa tillgångarnas ursprung eller vinsternas belopp eller andra motsvarande kalkylmässiga uppgifter.

3.3.5 Avtal om aktiesparkonto

Det föreslås inga uttömmande bestämmelser om avtalets innehåll, utan endast om de minimi-uppgifter som det ska avtalas om. Detta gör det möjligt att utforma avtalet flexibelt enligt respektive tjänsteleverantörs önskemål. Tjänsteleverantören kan till avtalet foga t.ex. en diskretionär kapitalförvaltningstjänst, varmed investeraren inte behöver sörja för investeringsbesluten om han eller hon inte så önskar. Tjänsteleverantören kan ha grundad anledning att gallra urvalet av sina investeringsobjekt t.ex. geografiskt sett. Tjänsteleverantören ska uppfylla den i lagen föreskrivna bokföringsskyldigheten och rapporteringen om den, men tjänsteleverantören kan dock erbjuda kunden rapportering också oftare än en gång om året.

3.3.6 Tjänsteleverantörer

Det föreslås att avtal om aktiesparkonto kan ingås med ett kreditinstitut eller ett värdepappersföretag. Avtal kan också ingås med en motsvarande aktör som är verksam inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. När det gäller tillhandahållande av avtal om aktiesparkonto lämnas det så stor frihet som möjligt åt tjänsteleverantören att ordna verksamheten på det sätt som passar tjänsteleverantören bäst. Av denna orsak finns det inte behov att föreskriva närmare om koncession för tjänsteleverantören. Exempelvis kunde ett litet värdepappersföretag vars koncession inte omfattar innehav av kundmedel dock avtala om samarbete med t.ex. ett kreditinstitut, varmed behövliga penningkonton och värdepappersförvaring kan ordnas på ett pålitligt sätt och på det sätt som lagen om investeringstjänster förutsätter.

3.3.7 Tjänsteleverantörens förfaranden

Andra tjänster än bokföringstjänster som tillhandahålls i samband med aktiesparkonton uppfyller lätt kraven för investeringstjänster. Utgångspunkten kan alltså anses vara, att vid tillhandahållande av avtal om aktiesparkonto blir det också alltid fråga om tillhandahållande av en eller flera investeringstjänster och sidotjänster. Bestämmelser om tillhandahållande av investeringstjänster finns i lagen om investeringstjänster och bestämmelser om förfaranden till skydd för investeraren finns särskilt i 10 kap. i den lagen. Det finns inte behov att föreskriva om förfaranden som avviker från förfarandena i lagen om investeringstjänster i lagen om aktiesparkonton. I lagen föreslås dock vissa informativa hänvisningar till lagen om investeringstjänster.

3.3.8 Tjänsteleverantörens skyldighet att säga upp avtalet

Tjänsteleverantören ska i allmänhet förbinda sig till att tillhandahålla tjänsten tillsvidare. Tjänsteleverantörens ekonomiska situation kan dock ändras så att det ligger i tjänsteleverantö-

rens och investerarens intresse att byta tjänsteleverantör och att tjänsteleverantören säger upp avtalet om inte investeraren själv i tid märker i att byta tjänsteleverantör. En sådan tvingande situation kan t.ex. vara tjänsteleverantörens konkurs. Det är också viktigt att tjänsteleverantören kan säga upp avtalet i situationer där investeraren upprepade gånger eller grovt och trots en skriftlig anmärkning fortsätter ett förfarande som äventyrar tjänsteleverantörens möjligheter att iakta kraven i lagen, särskilt då det föreslås att Finansinspektionen ska kunna påföra tjänsteleverantören en administrativ påföljd för brott mot bestämmelserna i lagen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

I det första lagförslaget i propositionen föreslås det bestämmelser om aktiesparkonton, vars genomslag och popularitet i stor grad kommer att påverkas av den valda skattebehandlingen. En separat proposition bereds om skattebehandlingen, i vilken konsekvenserna för beskattningen och skattebehandlingen bedöms. Det är svårt att uppskatta propositionens konsekvenser i eurobelopp, eftersom konsekvenserna i stor grad beror på hushållens beteende och på hur de tar i bruk det föreslagna aktiesparkontot och den skatteförmån som anknyter till kontot. Det är dock möjligt att uppskatta hurdana konsekvenserna är och hur de riktas.

4.1.1 Konsekvenser för hushållen

Genom bestämmelserna i det första lagförslaget förbättras hushållens ställning när det gäller att agera på finansmarknaden. Med stöd av de föreslagna bestämmelserna kan hushållen investera i aktier inom ett aktiesparkonto så att skatt betalas bara för vinst som tas ut från kontot. För närvarande är hushållen tvungna att betala kapitalinkomstskatt på försäljning av aktier även om det under samma dag skulle köpas aktier i ett annat börsbolag, vilket delvis har lett till att investeringsobjekt inte byts ut på grund av de stora utgiftsposterna. Skatter är dock endast en del av utgiftsposter som orsakas av investeringarna, för tjänsteleverantören tar ut serviceavgifter för försäljning och köp av aktier. Inom aktiesparkontot betalas i de fallen ingen skatt, utan skatten betalas först i det skedet när vinsterna förs bort från aktiesparkontot. Dyliga utgiftsposter inverkar på hushållsinvesterarnas aktivitet på marknaden. En betydande del av hushållsinvesterarna är passiva investerare som inte köper eller säljer börsaktier ens årligen. Aktiesparkontot minskar genom skatteuppskovet den totala utgiftsbelastningen för handeln och stöder sannolikt de hushållsinvesterare för vilka beskattningen har varit ett hinder för aktiv handel. Det kan dock antas att många hushållsinvesterare förblir passiva investerare trots att aktiesparkontot möjliggör en aktivare skötsel av aktieportföljen.

Jämför man direkt aktieinvestering och investering inom ett aktiesparkonto, så betalas inom aktiesparkontot inga skatter på dividender eller försäljning av tillgångarna, utan skatter betalas först i det skedet när medel lyfts från aktiesparkontot. Det är inte heller möjligt att dra av förluster i beskattningen om investeringen har gjorts inom aktiesparkontot. Fördelen med ett aktiesparkonto jämfört med direkt investering bör anses vara att investeraren kan inom kontot investera vinsterna från aktieförsäljning direkt utan beskattning, varmed mer investeringstillgångar styrs till nästa investering. Om en investerare som investerat t.ex. 10 000 euro direkt i aktier tar ut en försäljningsvinst på 5 000 euro, betalas på denna 30 procent i kapitalinkomstskatt, dvs. 1 500 euro. Tjänsteleverantören kan ta ut serviceavgifter och investeraren kan få dividender, men låt oss här för enkelhetens skull anta att så inte är fallet. Investeraren skulle ha möjlighet att investera 13 500 euro på nytt. Om motsvarande skulle ske inom aktiesparkontot, skulle investeraren inom kontot få 1 500 euro att investera på nytt. Kapitalinkomstskatten betalas först när medlen lyfts från aktiesparkontot.

RP 279/2018 rd

Det förenklade exemplet i tabellen nedan visar hur medel samlas vid direkt aktiesparande och inom aktiesparkontot. I exemplet antas det att marknadsavkastningen är 1,5, kapitalinkomstskatten 0,3 och att försäljningsvinsten investeras på nytt fem gånger.

Tabell 2. Förenklat exempel på hur tillgångar samlas vid direkt aktieinvestering och inom aktiesparkontot (euro)

	Direkt investering	Aktiesparkonto
Startkapital	10 000	10 000
1.	13 500	15 000
2.	18 225	22 500
3.	24 604	33 750
4.	33 215	50 625
5.	44 840	75 938
Slutliga tillgångar som tagits ut och beskattas	44 840	53 156

Det föreslagna aktiesparkontot uppmuntrar hushållen till mer aktiva investeringar och till byte av investeringsobjekt. Enligt Statistikcentralens statistikenkät 2016 hade 21 procent av de hushåll som besvarat enkäten börsaktier. Ett aktiesparkonto kan dessutom uppmuntra hushåll till att föra över medel från inlåningskonton via aktiesparkontot till sådana värdepapper som ger bättre avkastning, men som också är förknippade med större risk. Då den nuvarande genomsnittsräntan för inlåningskonton är 0,1 procent, förlorar medlen på insättningskonton sitt värde i förhållande till inflationen.

Det föreslagna aktiesparkontot kan inverka på hushållens investeringsbeteende. Finländska hushåll investerar huvudsakligen i investeringsfonder och börsaktier, om försäkringsprodukter inte räknas med. Aktiesparkonton kan eventuellt leda till att medel överförs från försäkringsbaserade investeringar och placeringsfonder till aktier. Dock erbjuder försäkringsbaserade investeringar och placeringsfonder ofta en bättre spridning med mindre investeringstillgångar än direkta investeringar på marknaden. Enligt modern portföljteori¹ minskar en investeringsportföljs marknadsrisk till följd av spridning. Då kan det att medlen styrs från redan spridda värdepapper till direkta aktier öka den risk som riktas till småinvesterares förmögenhet. Det är möjligt att aktiesparkontot leder till en ökad favorisering av hemmamarknaden (*home bias*), eftersom direkta aktieinvesteringar kräver att man bekantar sig med investeringsobjekten. En ökad favorisering av hemmamarknaden kan öka hushållens investeringstillgångars benägenhet för sådana risker som orsakas av marknadsekonomin och realekonomin. Jämfört med investeringar i placeringsfonder kräver aktieinvesteringar dessutom att investeraren bekantar sig närmare med investeringsobjekten, och därför passar inte direkta investeringar med skatteförmåner alla småinvesterares eller hushåll.

¹ Markowitz, H. (1952). Portfolio selection. *The journal of finance*, 7(1), 77—91.

Direkt aktiesparande inom aktiesparkontot är sannolikt billigare och mer transparent än investeringar i aktivt skötta placeringsfonder eller i så kallade försäkringsskal. I nuläget är aktiesparande rätt dyrt för hushållsinvesterare som vill vara aktiva på marknaden. Aktiesparkontot minskar hushållsinvesterarens kostnader och gör det till ett lockande investeringsobjekt för hushållen, och gör således hushållens möjligheter att verka på finansmarknaden mer mångsidiga. Såsom det berättas i propositionens internationella jämförelse, har det år 2012 skapade ISK-kontot i Sverige blivit populärt och ökat t.ex. hushållsinvesterarnas investeringar i bolag på First North-listan.

Det föreslagna aktiesparkontot och skattebehandlingen av det kan ha betydande tillfällig inverkan på hushållsinvesterarnas beteende på marknaden redan innan lagen träder i kraft. Eftersom hushållen är medvetna om beredningen av lagstiftningen om aktiesparkonton och deras skattebehandling, kan det hända att hushållen väntar på ikraftträdandet av den lagstiftning som är under beredning och avstår från aktiv handel till dess att lagen träder i kraft.

4.1.2 Konsekvenser för företagen

Finländska hushåll är redan nu en betydande ägarsektor i Helsingforsbörsen. Vid utgången av 2017 ägde hushållen 23 procent av de värdepapper som emitterats i Helsingforsbörsen, till ett värde på 51 miljarder euro. Vid utgången av 2017 hade hushållen tillgångar investerade i placeringsfonder till ett värde på 22 miljarder euro, och med en del av de medlen finansieras finländsk företagsverksamhet. Via aktiesparkontot ska det endast vara möjligt att investera i börsbolag och i aktier i bolag som är föremål för multilateral handel, så konsekvenserna för företagen till följd av de föreslagna bestämmelserna koncentreras i huvudsak till dessa bolag.

När de föreslagna aktiesparkontona förbättrar hushållens ställning på finansmarknaden, kan hushållens tillgångar i större utsträckning komma att finansiera finländska bolags och företags verksamhet. Listade bolags möjligheter att samla kapital t.ex. genom aktieemissioner förbättras. Dessutom kan aktiesparkontot uppmuntra hushållsinvesterarna att investera i nya och mer riskfyllda värdepapper, eftersom försäljning och köp av värdepapper blir billigare för hushållen, varmed hushållen eventuellt vågar ta mer risker när de är medvetna om att det är enklare att göra sig av med investeringen än i nuläget. Detta kan eventuellt öka hushållens investeringar i t.ex. First North-bolag, såsom det skett med ISK-kontot i Sverige.

Såsom det konstateras i slutet av avsnitt 4.1.1, kan beredningen av aktiesparkonton och av skattebehandlingen av dem tillfälligt göra hushållen passiva som investerare till dess att den föreslagna lagen och skattebehandlingen träder i kraft, vilket kan ha en liten inverkan på den företagsfinansiering som skaffas från kapitalmarknaden.

Det föreslagna aktiesparkontot har också konsekvenser för kreditinstitut, värdepappersföretag och motsvarande aktörer inom EES. Ovannämnda tjänsteleverantörer kan om de vill tillhandahålla aktiesparkonton till sina kunder. Aktiesparkontot skapar alltså nya möjligheter till affärsverksamhet för tjänsteleverantörerna. Också utvecklingen av finansteknologin och utnyttjandet av den t.ex. i kundrapportering kan inverka positivt på tjänsteleverantörernas verksamhet. De föreslagna bestämmelserna skapar endast ramarna för aktiesparkontot, och därför är det inte möjligt att exakt uppskatta hurdana helheter av serviceavgifter eller tjänstehelheter ett kreditinstitut eller ett värdepappersföretag som tillhandahåller aktiesparkonton kommer att tillhandahålla.

4.1.3 Konsekvenser för de offentliga finanserna

Det föreslagna aktiesparkontot har i sig ingen inverkan på den offentliga ekonomin eller på statens budgetproposition, men den skattebehandling som kopplas till kontona har sådan in-

verkan. Syftet med systemet med aktiesparkonton är att stödja hushållens investeringar genom att beskattningen av investeringar sänks, vilket till delvis betyder att de skatter som inflyter till staten minskar. Ökningen av hushållens investeringskapital ökar dock statens skatteintäkter. De närmare verkningarna på beskattningen bedöms i samband med det lagförslag som gäller skattebehandlingen.

4.1.4 Konsekvenser för samhällsekonomin och helhetsutredning av konsekvenserna

De föreslagna bestämmelserna har konsekvenser för samhällsekonomin. Med de föreslagna bestämmelserna skapas en modell med aktiesparkonton, med vilken hushållen uppmuntras till att modigare delta i finansmarknaden. Vid utgången av 2017 hade hushållen 66 miljarder euro på inlåningskonton, vilket motsvarar 30 procent av Helsingforsbörsens marknadsvärde. Om en del av dessa 66 miljarder euro skulle kanaliseras via aktiesparkonton som direkta investeringar till inhemska företag, skulle den finländska kapitalbaserade företagsfinansieringen förbättras. Dessutom kan aktiesparkontot uppmuntra hushållen till att ta mer risker och därmed till att finansiera i också nya slags bolag och värdepapper, vilket för sin del stöder en mångsidigare marknad.

I de föreslagna bestämmelserna skapas aktiesparkontot, men det ges ett separat lagförslag om skattebehandlingen av aktiesparkonton, vilket inverkar på statens budgetproposition. Om de gemensamma konsekvenserna av både detta lagförslag och lagförslaget om skattebehandlingen bedöms så förbättras hushållens ställning på finansmarknaden, men statens skatteintäkter minskar sannolikt till denna del. De närmare verkningarna på beskattningen bedöms i samband med det lagförslag som gäller skattebehandlingen.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

De föreslagna bestämmelserna har konsekvenser för arbetsmängden hos Finansinspektionen och Skatteförvaltningen.

Endast kreditinstitut och värdepappersföretag föreslås få tillhandahålla aktiesparkonton. Dessa aktörer ska redan för sin verksamhet ha ett verksamhetstillstånd av Finansinspektionen. Lagförslaget medför nya arbetsuppgifter för Finansinspektionen beträffande övervakningen av aktiesparkonton hos de aktörer som tillhandahåller aktiesparkonton och dessutom ska Finansinspektionen på sina webbsidor hålla en förteckning över de aktörer som tillhandahåller aktiesparkonton. Dessa uppgifter bedöms inte öka Finansinspektionens arbetsmängd i betydande mån, då tillhandahållarna redan övervakas av Finansinspektionen på grund av verksamhetstillstånden, och således behövs inte fler personalresurser hos Finansinspektionen.

Det föreslagna aktiesparkontot har inte betydande inverkan på arbetsmängden hos Skatteförvaltningen, men det lagförslag om skattebehandling av aktiesparkonton som lämnas senare har betydande konsekvenser för beskattningen och således också för Skatteförvaltningen. Dessa konsekvenser bedöms dock i samband med propositionen om skattebehandlingen.

4.3 Miljökonsekvenser

De föreslagna bestämmelserna har inga direkta eller indirekta konsekvenser för miljön.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Med de föreslagna bestämmelserna förbättras hushållens möjligheter att investera på aktie marknaden. Detta har konsekvenser också för företagsfinansieringen, men det är svårt att ex-

akt bedöma hurdana konsekvenser, och därtill hurdana konsekvenser detta kan ha på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadskonsekvenserna uppskattas dock vara rätt små.

Såsom det nämnts tidigare i propositionen, är 67 procent av hushållsinvesterarna på Helsingforsbörsen män, och de äger 83 procent av hushållens börsaktier. Aktiesparkontot kan således ha könskonsekvenser. Det har länge diskuterats om skillnaden mellan könen när det gäller riskaversitet. Vanligen påstås det att kvinnor är mer riskaversiva än män. Vetenskapliga forskning har inte gett stöd för påståendet, men enligt flera undersökningar är kvinnor mer riskaversiva och investerar mindre mängder på marknaden än män.² Om det är så, kan det antas att aktiesparkontot inte avsevärt ändrar balansen mellan könen på aktiemarknaden.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Propositionen har beretts vid finansministeriet. Skattebehandlingen av aktiesparkonton har bedömts separat i en arbetsgruppsrapport (*Skattebehandlingen av olika investeringsformer, finansministeriets publikationer 14/2018*).

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Finansministeriet begärde utlåtanden av sammanlagt 24 myndigheter och sammanslutningar om utkastet till regeringsproposition. Därtill sände finansministeriet propositionen för kännedom till 17 myndigheter och sammanslutningar.

Sammanlagt 23 myndigheter, sammanslutningar och personer besvarade begäran om utlåtande. Av de remissinstanser som fick begäran om utlåtande, lämnade 20 instanser ett utlåtande. Remissyttranden lämnades av Akava ry (nedan *Akava*), Finanssiala ry (nedan *FA*), Finansinspektionen, Joukkorahoitusyhdistys ry (nedan *Joukkorahoitusyhdistys*), Centralhandelskammaren, Konkurrens- och konsumentverket (nedan *KKV*), Helsingforsbörsen, justitieministeriet (nedan *JM*), OP Gruppen (nedan *OP*), Aktiespararnas Centralförbund rf (nedan *Aktiespararna*), Löntagarnas forskningsinstitut, Börsstiftelsen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Bank, Suomen Vuokranantajat ry (nedan *Vuokranantajat*), Företagarna i Finland rf, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, Försäkrings- och finansrådgivningen, Skatteförvaltningen och Skattebetalarnas Centralförbund rf (nedan *Skattebetalarna*). Därtill lämnande professor Erkki Kontkanen, professor Pekka Nykänen och vicehäradshövding Esko Nurminen utlåtanden på eget initiativ.

Familjeföretagens förbund rf, Verket för finansiell stabilitet och social- och hälsovårdsministeriet meddelade att de inte hade något att anföra.

I huvudsak ansåg remissinstanserna att utkastet till proposition var lyckat. Propositionens mål ansågs vara behövliga och de understöddes, och de sågs som ett positivt sätt att uppmuntra hushållen till investeringar. Remissvaren har beaktats omfattande så att det till propositionen har fogats allmänna och detaljerade motiveringar och paragrafer har ändrats.

I utlåtandena om lagen om aktiesparkonton togs särskilt upp en utvidgning av de investeringsinstrument som an knyter till kontot från emitterade aktier till andra investeringsprodukter

² Se t.ex. Charness, G., & Gneezy, U. (2012). Strong evidence for gender differences in risk taking. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 83(1), 50–58, eller Eckel, C. C., & Grossman, P. J. (2008). Men, women and risk aversion: Experimental evidence. *Handbook of experimental economics results*, 1, 1061–1073.

såsom placeringsfonder, obligationer eller derivat. Bland andra Skattebetalarna och Akava tog upp urvalet av investeringsobjekt. Helsingforsbörsen, Aktiespararna, Vuokranantajat, Joukkorahoitusyhdistys, Professor Nykänen och FA ansåg att gränsen på 10 procents rösträtt är onödig.

Regeringspropositionen har dock inte utvidgats från den version som sändes på remiss. En ökning av investeringsobjekten skulle ha krävt en mer omfattande konsekvensbedömning än vad som var möjligt att genomföra inom den korta beredningstiden. Sådana bedömningar skulle ha varit t.ex. vilka konsekvenser användning av ett omfattande urval av investeringsobjekt skulle ha på marknaden i allmänhet samt eventuella skattekonsekvenser. Investerarnas möjligheter till riskspridning skulle ha ökat, men samtidigt hade investerarnas risktagningsnivå eventuellt ökat. Aktier som är föremål för handel på en reglerad marknad eller på en multilateral handelsplattform kan enligt lagen om investeringstjänster klassificeras som okomplicerade finansiella instrument, som tillhandahållaren av investeringstjänster kan förmedla till kunden också utan en ändamålsenlighetsbedömning (*execution only*). Derivat är t.ex. klassificerade som komplicerade finansiella instrument, och i fråga om dem ska tjänsteleverantören iakta ett annat förfarande.

På basis av remissyttrandena har det till lagens detaljmotivering fogats ett förtydligande om ställningen som investeringsobjekt för fondprodukter som är föremål för handel (*ETF, exchange traded fund*), genom att konstatera att dessa inte hör till gruppen tillåtna investeringsobjekt. Utöver de skäl som anges ovan har övervägandena baserats också mer allmänt på en jämlik behandling av fondprodukter, då olistade fondandelar inte föreslås vara tillåtna investeringsobjekt. Det bör beaktas att enligt lagen om investeringstjänster hör till gruppen okomplicerade fondandelar endast placeringsfonder och andelar i fondföretag enligt fondföretagsdirektivet, medan utgångspunkten är att alla AIF-fonder hör till gruppen komplicerade finansiella instrument. Det att en fondandel har upptagits för handel gör den ännu inte okomplicerad enligt denna klassificering.

I utlåtandena upprepades det flera gånger att den övre gränsen i eurobelopp på 50 000 euro för vad som kan sättas på ett aktiesparkonto bör höjas. Några remissinstanser kommenterade också detaljer i fråga om formeln för maximibeloppet.

Maximibeloppet för de medel som kan sättas in på kontot höjs inte, men på basis av remissyttrandena har det i detaljmotiveringen fogats en beskrivning av beräkningen av maximibeloppet. Vid beräkning av maximibeloppet beaktas också de uttag som gjorts på kontot. Uttagen delas i en kapitaldel och en avkastningsdel.

En del av remissinstanserna (Helsingforsbörsen och FA) önskade att de tillåtna tjänsteleverantörerna också ska omfatta fondbolag och AIF-förvaltare. En del av remissinstanserna ansåg dock att avgränsningen var bra (professor Kontkanen och KKV). Det är möjligt att ansöka om en utvidgning av koncessionen för fondbolag och AIF-förvaltare så, att tjänsteleverantörerna i fråga under vissa förutsättningar också kan tillhandahålla en del av investeringstjänsterna enligt vad som anges i koncessionen. Det hade varit motiverat att foga fondbolag och AIF-förvaltare till tjänsteleverantörerna särskilt om också fondandelar skulle ha hört till de tillåtna investeringsobjekten. Gruppen tjänsteleverantörer har dock inte utvidgats från den ursprungliga propositionen, där tjänsteleverantörerna har avgränsats med beaktande av de finansiella instrument som ingår i tjänsten och den reglering om investerarskydd som tjänsteleverantörerna ska iakta.

En del remissinstanser önskade också att tidsfristen för uppsägning av aktiesparkonto ska förlängas och att lagens ikraftträdande ska påskyndas. Tjänsteleverantören kan säga upp ett aktiesparkonto endast i de klart avgränsade situationer som anges i lagen. Eftersom dessa situation-

er anknyter till antingen kritiska situationer i bolaget som kräver åtgärder eller till kundens klandervärda beteende, anses uppsägningstiden på tre månader fortfarande vara motiverad för att skötseln av ärendena kan ordnas inom skäligen tid. FA tog i sitt utlåtande upp behovet att utvidga tjänsteleverantörens upphängningsmöjlighet också till sådana situationer där en enskild kund skulle ha stora verkningar på ordnandet av verksamheten hos tjänsteleverantören t.ex. i fråga om rapportering utomlands. Utvidgningen ansågs dock inte vara nödvändig på de grunder som angavs i remissyttrandet, då det även beaktas att det saknas praktisk erfarenhet av den föreslagna regleringen.

FA fäste också i sitt utlåtande uppmärksamhet vid den föreslagna bokföringsregleringen och särskilt vid den föreslagna obegränsade skyldigheten att förvara uppgifter om kontohändelser, där skyldigheterna är strängare än vad som annars förutsätts av en tillhandahållare av investeringstjänster. Också Finansinspektionen önskade i sitt utlåtande en precisering av förhållandet mellan skyldigheterna enligt lagen om investeringstjänster och den föreslagna bokföringsskyldigheten. Aktiespararna ansåg det vara viktigt att tjänsteleverantören svarar för kontots bokföring. På grund av remissutlåtandena har skyldigheten att förvara bokföringen begränsats till fem år och också efter avtalsförhållandets upphörande till högst fem år.

Finansinspektionen önskade en noggrannare reglering om de uppgifter som ska fogas till anmälan om inledande av verksamhet. På basis av utlåtandet har det till de detaljerande motiveringarna till 4 § fogats en förteckning av de uppgifter som åtminstone ska fogas till anmälan.

Skatteförvaltningen och JM fäste i sina utlåtanden uppmärksamhet vid bestämmelserna om gåvor. På basis av utlåtandena har det till de detaljerade motiveringarna för 15 § fogats en precisering om att en gåva i strid med förbudet jämställs med uttag av medel från kontot. När det gäller köp av gåvonatur har det inte ansetts vara nödvändigt att foga separata bestämmelser om saken i lagförslaget.

JM fäste i sitt utlåtande uppmärksamhet även vid motiveringarna till sanktionerna i lagförslaget och ansåg det vara viktigt att de kompletteras för att finansmarknadens ändamålsenliga funktions ska tryggas. På basis av utlåtandet har det till de detaljerade motiveringarna för 17 § fogats en motivering för en nationell påföljdsavgift. Användningen av påföljdsavgiften är också i linje med den påföljdsskala som används i lagen om investeringstjänster och avgiften är lindrigare än vad som föreskrivs med stöd av EU-rättsakter.

Finlands Bank och professor Knuutinen fäste i sina utlåtanden uppmärksamhet vid beskrivningen av insättningsgarantin och ersättningsfonden för investerarskydd, och önskade en mer omfattande behandling av dessa. På grund av utlåtandena har till den allmänna motiveringen fogats en beskrivning av insättningsgarantin och ersättningsfonden för investerarskydd.

OP tog i sitt utlåtande upp möjligheten att använda kundmedelskonton. I utkastet till proposition har utgångspunkten varit att både insättningskontot och förvaringen ska vara direkt i kundens namn. Med detta har man strävat efter att tillgodose både skattemyndighetens behov av information och investerarens utövning av den egna bestämmanderätten. Användningen av kundmedelskonto motiverades bl.a. med praktiska orsaker, för att det skulle vara enklare och effektivare för tjänsteleverantören att ordna kundens tjänster. Finansinspektionen kommenterade i sitt utlåtande också det att det inte är möjligt att hålla utländska investeringar i förvaring helt och hållet i investerarens eget namn. Lagförslaget har dock inte ändrats i fråga om kundmedelskonton eller förvaringsarrangemang. Det beslutet har fattats med beaktande av den modell som i nuläget är vanlig inom egendomsförvaltning, att kunden har ett penningkonto i eget namn i anknytning till förvar. Kundmedelskonton skulle användas närmast i samband med behövliga penningöverföringar vid kortvariga transaktioner angående clearingverksamhet. När

det gäller ägande i utlandet, förhindrar regleringen inte från att använda lokala underförvarare som kan ordna förvaringen enligt den lokala lagstiftningen, också i form av samlingskonto. I en finländsk kunds förvaring antecknas dock investeringen i fråga i kundens namn. Detta konstateras också i detaljmotiveringen till 5 § 2 mom.

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav den 27 november 2018 ett utlåtande om utkastet till proposition. Konsekvensbedömningen och beskrivningen av kontot i propositionen har kompletterats på basis av utlåtandet. Propositionen har dock inte kompletterats i fråga om beskattningen, eftersom avsikten är att lämna denna proposition till riksdagen samtidigt med den skatteproposition som gäller samma sak. I den regeringsproposition som gäller skattebehandlingen har den i den gällande beskattningen tillämpade realiseringsprincipen behandlats detaljerat och likaså dess eventuella inlösningseffekt, förmånen av uppskjuten beskattning och en eventuell ändring av skattepraxis i fråga om dividender, varvid den partiella skattefriheten för listade bolag inte skulle tillämpas till någon del. I skattepropositionen behandlas också på ett omfattande sätt behandlingen av överlåtelseförlust både i den gällande modellen och i modellen med aktiesparkonto.

Regeringen har utarbetat riktlinjerna för maximiinsättningens belopp, och inga andra eventuella belopp för maximiinsättningar behandlas i propositionen. När det gäller antalet användare av aktiesparkonton har till propositionen inte fogats någon jämförelse i fråga om antalet användare i Sverige eller Norge, eftersom kontomodellerna eller beskattningen av dem avviker från den nu föreslagna aktiesparkontomodellen, och informationen om antalet användare är därför inte direkt jämförbar. Insättningsgarantifonden och ersättningsfonden för investerarskydd behandlas i avsnitt 3.2.4 i denna proposition.

6 Samband med andra propositioner

Denna proposition har samband med en regeringsproposition om skattebehandlingen av aktiesparkonton som bereds vid finansministeriet (VM146:00/2018). Propositionen har också samband med regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om placeringsfonder och till vissa lagar som har samband med den (RP 243/2018 rd), där det bl.a. föreslås ändringar av 40 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om aktiesparkonton

1 §. Tillämpningsområde. I 1 mom. föreslås bestämmelser om tillämpning av lagen på sådana avtal vars syfte är att mellan tjänsteleverantören och investeraren avtala om öppnande av ett penningkonto och en förvaring för att göra värdepappersinvesteringar i lagen avgränsade investeringsobjekt. Det föreslås att det endast ska vara möjligt att föra över penningmedel på det konto som öppnas.

I den informativa bestämmelsen i 2 mom. hänvisas det till de investeringstjänster som anknyter till avtalet.

2 §. Definitioner. I paragrafen föreslås en definition av de centrala termerna i lagen tjänsteleverantör, sparare, aktiesparkonto och sparmedel. Definitionen av sparare är mycket lös och gör det möjligt att öppna ett personligt konto för alla fysiska personer oberoende av deras nationalitet, bosättningsort eller ålder. Det är inte möjligt att öppna ett konto åt juridiska personer eller t.ex. för en firma.

3 §. Rätt att tillhandahålla aktiesparavtal. I 1 mom. föreslås närmare bestämmelser om de inhemska tjänsteleverantörer eller tjänsteleverantörer inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som får tillhandahålla avtal om aktiesparkonton. Eftersom de tjänster på kontot som anknyter till investeringsverksamhet har samband med de tjänster som regleras i lagen om investeringstjänster, har tillhandahållandet av tjänsten i bestämmelserna i princip avgränsats till sådana aktörer som inom ramen för sitt verksamhetstillstånd kan tillhandahålla investeringstjänster också i övrigt.

4 §. Finansinspektionens förteckning över tjänsteleverantörer och Finansinspektionens behörighet att meddela föreskrifter. I 1 mom. föreslås bestämmelser om Finansinspektionens offentliga förteckning för att trygga investerarnas ställning. Från förteckningen kan investerarna kontrollera att den eventuella tjänsteleverantören har anmält sig till övervakaren såsom tjänsteleverantör. Tjänsteleverantören ska också till Finansinspektionen lämna en utredning om att verksamheten har ordnats på ett tillförlitligt sätt. Till utredningen ska fogas en beskrivning av arrangemangen för förvaring av kundens penningmedel och finansiella instrument, av genomförandet av den bokföring som lagen förutsätter samt en beskrivning av de rapporteringssystem med vilka tjänsteleverantören sköter kund- och myndighetsrapporteringen.

I 2 mom. föreslås det att Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om uppfyllande av anmälningsskyldigheten samt om lämnande av de bokföringsuppgifter som avses i 10 § till kunden under avtalsförhållandet.

5 §. Inbetalningar på sparkonto, betalning av avkastning på sparmedlen och uttag av sparmedel. I 1 mom. föreslås en begränsning enligt vilken det på ett aktiesparkonto kan sättas in penningmedel till ett belopp på högst 50 000 euro. När insättningarnas maximibelopp beräknas, beaktas dock också de uttag som gjorts på kontot, varför avkastningens andel och det investerade kapitalets andel ska särskiljas vid uttag av medel från kontot på motsvarande sätt som föreskrivs i 53 b § i inkomstskattelagen. Aktiesparkontots maximigräns kan således uppnås och underskridas flera gånger beroende på kontohändelsernas riktning och antal. Tjänsteleverantören ska med till buds stående metoder sträva efter att övervaka och säkerställa att det på kontot inte kan sättas in medel över den tillåtna maximigränsen. Om gränsen trots ovan nämnda åtgärder överskrids, ska tjänsteleverantören omedelbart vidta åtgärder för att överföra den över-

skridande delen bort från kontot. I momentet föreslås en hänvisning till de i 6 § angivna investeringsobjekten, som begränsar de tillåtna investeringarna. Investeraren föreslås dock kunna välja själv vid vilken tidpunkt han eller hon önskar t.ex. köpa i 6 § avsedda aktier med sparmedlen. Under tiden mellan köpet av investeringarna och försäljningen av dem förvaras penningmedlen på aktiesparkontot. Om investeraren beslutar att ta ut medlen från aktiesparkontot, tolkas det som uttag av medel som inleder beskattningen.

I 2 mom. föreslås närmare bestämmelser om användningsändamålet för aktiesparkontot. På grund av avgränsningen kan investeraren t.ex. inte föra över existerande investeringar direkt till förvaring som är kopplad till aktiesparkontot. Det penningkonto och den förvaring som anknyter till kontot, liksom också investeringarna, står alltid direkt i investerarens namn. Regleringen hindrar dock inte t.ex. underförvar av investeringar i utländska tillåtna investeringsobjekt i enlighet med lokala arrangemang för förvar.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om den huvudsakliga principen, att betalningar och penningtrafik som anknyter till investeringarna alltid ska gå via aktiesparkontots penningkonto. Med detta säkerställs att tjänsteleverantören kan ha en fullständig bokföring över kontohändelserna. Undantag från huvudregeln utgör endast sådana medel som kommit till förvaring kopplad till aktiesparkontot t.ex. på basis av en bolagshändelse såsom fondemission eller som vinstutdelning i form av aktier på basis av sådant tidigare ägande som redan finns på kontot.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om investerarens rätt att ta ut en del av sparmedlen eller alla sparmedel vid en tidpunkt som investeraren själv bestämmer. Tjänsteleverantörerna kan inte ställa gränser på uttagens belopp. Tjänsteleverantörerna föreslås dock ha möjlighet att i sin prissättning beakta hur aktivt aktiesparkontot används och de kostnader som uttagen orsakar.

6 §. Investering av sparmedel. I 1 mom. föreslås en förteckning över sådana värdepapper som är tillåtna investeringsobjekt. Utgångspunkten är att investeringsobjekten antingen ska vara föremål för handel på en reglerad marknad eller föremål för motsvarande handel på en multilateral handelsplattform. De tillåtna investeringsobjekten har avgränsats med en hänvisning till 2 kap. 1 § 1 punkten i värdepappersmarknadslagen, som i praktiken avgränsar objekten till aktier eller motsvarande andelar. Hänvisningen avgränsar utöver de tillåtna investeringsobjekten bl.a. i lagen om placeringsfonder avsedda fondandelar och med dem jämförbara andelar i fondföretag. Avgränsningen lämnar också fondandelar och andelar i fondföretag som upptagits för handel, såsom börshandlade fonder (*ETF, Exchange traded fund*), utöver gruppen av tillåtna investeringsobjekt, även om deras juridiska bolagsform skulle vara aktiebolag. Såsom undantag från huvudregeln tillåts enligt 1 mom. 2 punkten dock t.ex. sådana värdepapper som erbjuds vid börsintroduktioner och som är avsedda att bli upptagna för handel inom ett år från emissionen.

I 2 mom. föreslås en precisering att till tillåtna investeringsobjekt räknas också sådana värdepapper som har erhållits på grundval av tillåtna investeringsobjekt. Ett sådant fång kan t.ex. vara det att ett bolag vars aktier är föremål för handel på en reglerad marknad betalar sin vinstutdelning med aktier i bolagets onoterade dotterbolag. En förutsättning är dock att också sådana värdepapper är avsedda att bli upptagna för handel. Om denna förutsättning inte uppfylls, ska investeraren utan dröjsmål vidta åtgärder för att sälja sådana värdepapper. Då det inte föreskrivs någon närmare tidsgräns för skyldigheten, är de medel som tjänsteleverantören har till buds en skriftlig anmärkning när klienten inte iakttar bestämmelsen och som sista utväg uppsägning av avtalet om aktiesparkonto med en sådan kund.

I 3 mom. föreslås ett förbud att investera i sådana värdepapper hos vars emittent investeraren har direkt eller indirekt rösträtt på tio procent eller ägandet annars överstiger 10 procent. En röstandel på över tio procent tolkas som i lagen avsett bestämmande inflytande. Med bestäm-

melsen säkerställs det att investeringar i sådana bolag där investeraren har betydande inflytande eller bestämmande inflytande inte kan föras till ett särskilt aktiesparkonto. Användningen av bestämmande inflytande definieras i värdepappersmarknadslagen och bokföringslagen (1336/1997). När betydande inflytande beräknas beaktas också personens närstående parter innehav. Till närstående parter räknas här sådana sammanslutningar under bestämmande inflytande där personen innehar mer än 50 procent av röstetalet på basis av ägande eller avtal samt sådana delägda holdingbolag i vilka personen direkt eller via företag där personen har bestämmande inflytande har över tio procents rösträtt. Till närstående räknas också innehav hos sådana personer i rätt upp- eller nedstigande led som står under personens intressebevakning, och för vilkas del personen kan använda rösträtt. Till närstående räknas också make eller maka eller sambo som bor i samma hushåll som personen.

I 4 mom. föreslås närmare bestämmelser om ägande som ska beaktas vid beräkandet av ägarandelen.

I 5 mom. föreslås en precisering att spararen är skyldig att sälja sådana värdepapper som inte uppfyller de krav som föreskrivs i paragrafen. En sådan situation kan t.ex. uppstå när ägarandelen stiger över den i lagen angivna gränsen på 10 procent. Spararen ska alltid i första hand sälja sådana innehav på en i lagen avsedd handelsplats. Om försäljning inte är möjlig, kan värdepappren undantagsvis lämnas i förvar i samband med aktiesparkontot.

7 §. Förvaring av sparmedel. I 1 mom. föreslås bestämmelser om de allmänna principerna kring förvaring.

I 2 mom. föreslås en informativ hänvisning om att 9 kap. i lagen om investeringstjänster tillämpas på förvaring av sparmedel.

8 §. Tjänsteleverantörens skyldigheter i fråga om förfarandet. I paragrafen föreslås preciseringar av tillämpningen av bestämmelserna om förfaranden i lagen om investeringstjänster på tjänsteleverantören till ett aktiesparkonto. I enlighet med grundtanken i lagen iakttar tjänsteleverantören bestämmelserna om förfaranden i lagen om investeringstjänster när tjänsteleverantören tillhandahåller tjänster enligt lagen om investeringstjänster i samband med aktiesparkonton.

9 §. Kundkontroll. I paragrafen föreslås bestämmelser om tjänsteleverantörens skyldigheter i anslutning till förhindrande av penningtvätt och förhindrande av finansiering av terrorism, samt bestämmelser om att tjänsteleverantören ska ha kännedom om och identifiera sina kunder i anslutning till det. Bestämmelser om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism finns i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017). Tjänsteleverantörer som får tillhandahålla aktiesparkonton är anmälningsskyldiga enligt ovannämnda lag och på dem tillämpas bl.a. bestämmelserna om kundkontroll och identifiering av kunden.

10 §. Bokföring av aktiesparkonton samt uppgifter om avkastning och kostnader under avtalsförhållandet. I paragrafen föreslås bestämmelser om tjänsteleverantörens skyldighet att föra bok över aktiesparkontot och om de uppgifter som tjänsteleverantören årligen ska lämna kunden under avtalsförhållandets giltighetstid. På tjänsteleverantören för ett aktiesparkonto kan tillämpas den i lagen om investeringstjänster föreskrivna anmälningsskyldigheten om kostnader och avgifter för investeringar. Till aktiesparkonton anknyter dessutom bokföring över beloppet på de penningprestationer och uttag som spararen gjort och bl.a. över den vinstutdelning som betalats till kontot. Bokföringens betydelse framhävs för kunden särskilt om avtalet är i kraft långa tider. Investeraren kan ha svårt att spara information om händelserna samt uppgifter och verifikat som gäller anskaffningspris eller andra kostnader. När tjänsteleverantö-

ren upprätthåller bokföringen och sparar det material som anknyter till det under fem års tid, underlättas investerarens uppgift. I flera samband har kostnadernas betydelse vid beräkningen av den verkliga avkastningen betonats. Det är viktigt att tjänsteleverantören i den årliga rapporten samlar alla de kostnader, avgifter och arvoden som tagits ut av investeraren, så att investeraren ska kunna bedöma lönsamheten hos sina investeringar. I 4 § i lagen föreslås det att Finansinspektionen ska ha rätt att meddela närmare föreskrifter om lämnade av de uppgifter som avses här. Lämnandet gäller här också t.ex. råd i beräkningsmodeller.

11 §. Innehållet i avtal om aktiesparkonto. I paragrafen föreslås bestämmelser om minimiinnehållet i avtal om aktiesparkonton. Avtalets innehåll speglar den tjänst som tillhandahålls och till avtalet kan fogas också andra investeringstjänster, såsom kapitalförvaltning. Av avtalet ska det framgå att denna lag tillämpas på avtalet. Om andra tjänster fogas till avtalet, ska de avgränsas klart till en egen del av avtalet. I 2 mom. föreslås en bestämmelse om att förbudet i lagen mot flera samtidigt gällande aktiesparkonton inte gäller sådana situationer där spararen byter tjänsteleverantör.

12 §. Tjänsteleverantörens skyldighet att säga upp ett avtal om aktiesparkonto. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om en huvudregel enligt vilken tjänsteleverantören inte får säga upp ett avtal om aktiesparkonto i andra situationer än sådana undantagssituationer som förskrivs i 2 och 3 mom.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om sådana situationer i vilka tjänsteleverantören ska ha möjlighet att säga upp avtalsförhållandet, antingen av orsaker som beror på tjänsteleverantören själv eller på grund av kundens avtalsstridiga förfarande. För att det ska vara möjligt att säga upp avtalet av orsaker som beror på kunden, ska avtalsbrottet vara särskilt klandervärt eller upprepat, och det krävs också att kunden inte har rättat till situationen trots en skriftlig anmärkning.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om de förfaranden som iakttas vid förvandling av sparmedlen till pengar i de situationer som avses i 2 mom.

13 §. Spararens rätt att säga upp ett avtal om aktiesparkonto och byte av tjänsteleverantör. I paragrafen föreslås bestämmelser om spararens rätt att säga upp ett avtal om aktiesparkonto och att byta tjänsteleverantör. Investerarens rätt att säga upp avtalet förutsätter ingen särskild grund. Investeraren har således möjlighet att byta tjänsteleverantör när han eller hon önskar.

I 2 mom. föreslås närmare bestämmelser om att uppsägning av ett konto ska göras skriftligt i förväg. Investeraren ska ge anvisningar om överföring av medlen antingen till den nya tjänsteleverantören varmed medlen inte behöver realiseras före överföringen, och om en ny tjänsteleverantör inte utses ska meddelandet om uppsägning samtidigt tolkas som att kontot avslutas och medlen ska realiseras.

14 §. Avbrott i sparandet. I paragrafen föreslås en bestämmelse om att spararen har rätt att när som helst göra avbrott i sparandet på aktiesparkontot oberoende av eventuella regelbundna sparplaner. Ett avbrott i sparandet medför inga ändringar i avtalsvillkoren. Tjänsteleverantören ska dock ha rätt att se över nivån på serviceavgifterna och avtalsvillkoren också för sådana avtal i samband med att tjänsteleverantören ser över avtalsvillkoren för sina övriga kunder med aktiesparkonton.

15 §. Upphörande av avtalet om aktiesparkonto när spararen avlider samt gävoförbud. I det föreslagna 1 mom. förskrivs det att ett aktiesparkonto avslutas när spararen avlider. Ett aktiesparkonto kan inte fortsättas i dödsboets namn. Syftet med bestämmelsen är ett informativt konstaterande av att arvingarnas skattskyldighet uppkommer. Sparmedlen på ett aktiespar-

konto hör i sådana fall till dödsboets tillgångar och de skiftas i enlighet med bestämmelserna om arvskifte.

I 2 mom. föreslås ett uttryckligt förbud mot att ge sådana tillgångar som avses i ett avtal om aktiesparkonto i gåva helt eller delvis. En gåva i strid med förbudet jämställs med att medel lyfts från aktiesparkontot.

16 §. Förhållande till lagen om investeringstjänster och skadeståndsskyldighet. I 1 mom. föreslås en informativ bestämmelse om att bestämmelserna i lagen om investeringstjänster om ordnande av verksamheten och om skadeståndsskyldighet tillämpas på tillhandahållande av investeringstjänster i anknytning till ett aktiesparkonto. Bestämmelser om tillämpning av förfarandebestämmelserna i lagen om investeringstjänster finns också i 8 §.

17 §. Tillsyn och administrativa påföljder. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att Finansinspektionen är tillsynsmyndighet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om påföljder för överskridning av den gräns på 50 000 euro som föreskrivs i 5 § 1 mom., för brott mot bokföringsskyldigheten enligt 10 § och för försummelse av den i 11 § föreskrivna försäkran av spararen som tas i samband med ingåendet av avtalet om aktiesparkonto. Tjänsteleverantören är skyldig att med till buds stående metoder sträva efter att övervaka och säkerställa att spararen inte har andra avtal om aktiesparkonton i kraft samtidigt, och en metod för att försäkra sig om detta är att det i avtalet också tas in spararens försäkran om att inga andra avtal är i kraft. Påföljdsavgiften framhäver också det att den bokföring som lämnas till kunden ska genomföras noggrant. I paragrafen föreslås det att påföljdsbeloppet bestäms enligt 40 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen. I 15 kap. 2 § 6 mom. 8 punkten i lagen om investeringstjänster har bl.a. en motsvarande påföljdsavgift föreskrivits för brott mot förfarandet enligt 10 kap. i lagen om investeringstjänster, vilket omfattar också brott mot informationsskyldighet och rapporteringsskyldighet. Den nationella påföljdsavgiftens nivå är rimligare än vad som föreskrivs i 41 § i lagen om Finansinspektionen, som baserar sig på europeisk reglering.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om att bestämmelser om brott mot lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism finns i den lagen och i lagen om Finansinspektionen.

I 4 mom. hänvisas det till bestämmelserna om administrativa påföljder i lagen om Finansinspektionen.

I 5 mom. finns det en liknande hänvisning som i 3 mom. som handlar om förhindrande av penningtvätt, till de påföljder som föreskrivs i lagen om investeringstjänster.

18 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreslås bestämmelser om lagens ikraftträdande.

1.2 Lagen om Finansinspektionen

40 §. Påföljdsavgift. Det föreslås att 1 mom. ändras så att påföljdsavgift också ska påföras för brott mot 10 § om bokföring av aktiesparkonton enligt det första lagförslaget.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2019. Medel kan dock inte tas emot på aktiesparkonton före den 1 januari 2020.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

3.1 Administrativa påföljder

Enligt grundlagsutskottets etablerade tolkningspraxis är en avgift som påförs för en lagstridig gärning inte en skatt eller avgift enligt 81 § i grundlagen, utan en ekonomisk påföljd typ straff för brott mot lagen. Utskottet har i sak jämställt påföljder av straffkaraktär fastställda i pengar med straffrättsliga påföljder GrUU 4/2004 rd, s. 7, GrUU 32/2005 rd, s. 2, GrUU 55/2005 rd, s. 2 och GrUU 17/2012 rd, s. 5). De allmänna grunderna för administrativa påföljder ska anges i lag i enlighet med 2 § 3 mom. i grundlagen eftersom det innebär utövning av offentlig makt att ålägga en sådan påföljd. Dessutom ska det enligt utskottet lagstiftas exakt och tydligt om betalningsskyldigheten och grunderna för avgiftens storlek, liksom också om den betalningsskyldiges rättsskydd och grunderna för att verkställa lagen (GrUU 32/2005 rd, s. 2, GrUU 55/2005 rd, s. 2, GrUU 57/2010 rd, s. 2 och GrUU 17/2012 rd, s. 5). Grundlagsutskottet har konstaterat att även om kravet på exakthet enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen i grundlagens 8 § inte direkt gäller administrativa påföljder kan det allmänna kravet på exakthet ändå inte förbigås i ett sammanhang som detta (GrUU 9/2012 rd, s. 2, GrUU 57/2010 rd, s. 2 och GrUU 74/2002 rd, s. 5).

I lagförslag 1 i propositionen föreslås en bestämmelse om en påföljdsavgift, som till sin natur är en administrativ påföljd. Bestämmelser om påförande av påföljdsavgift, avstående från påförande av avgift, påföljdsavgiftens belopp, offentliggörande av administrativa påföljder och om sökande av ändring i Finansinspektionens beslut finns i lagen om Finansinspektionen.

Enligt förslaget kan Finansinspektionen påföra en påföljdsavgift för den som uppsåtligt eller av oaktsamhet försummar eller bryter mot bokföringsskyldigheten i anslutning till aktiespar-konton. Syftet med den bokföring som tjänsteleverantören upprätthåller är att möjliggöra att beskattningen blir riktig ännu t.o.m. flera årtionden efter det ursprungliga köpet av det finansiella instrumentet. Därför kan allvarliga brott mot upprätthållande av bokföringen äventyra genomförandet av beskattningen. Den föreslagna bestämmelsen överensstämmer med grundlagen.

3.2 Bemyndigande att utfärda föreskrifter

Enligt 80 § i grundlagen kan även andra myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande ska vara exakt avgränsat.

I 4 § i lagförslag 1 i propositionen föreslås det en bestämmelse om att Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om uppfyllande av anmälningsskyldigheten och om lämnande av uppgifter. Grundlagsutskottet har i flera sammanhang ansett att Finansinspektionen eller dess föregångare kunde ges bemyndiganden av detta slag (t.ex. GrUU 28/2008 rd, GrUU 17/2004 rd och GrUU 67/2002 rd). För Finansinspektionen har det föreskrivits likande befogenheter t.ex. i lagen om placeringsfonder och kreditinstitutslagen (610/2014).

De föreslagna bestämmelserna om bemyndigande är exakt avgränsade och de är inte problematiska med tanke på grundlagen.

3.3 Frihet att idka näring

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att i enlighet med lag skaffa sig sin försörjning genom näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett

RP 279/2018 rd

att näringsfrihet ska råda, men att tillstånd i undantagsfall kan krävas för näringsverksamhet (se t.ex. GrUU 48/2017 rd, GrUU 46/2016 rd, s. 3 och GrUU 13/2014 rd, s. 2).

En reglering där det krävs tillstånd för näringsverksamhet måste enligt utskottets etablerade praxis ske genom lag, och lagen måste då uppfylla övriga allmänna krav på en lag som begränsar de grundläggande fri- och rättigheterna. Inskränkningar i näringsfriheten ska vara exakta och noga avgränsade, och deras omfattning och förutsättningar ska framgå av lagen. När det gäller innehållet har utskottet ansett det viktigt att bestämmelserna om tillståndsvillkor och tillståndets giltighet garanterar en tillräcklig förutsebarhet i myndigheternas verksamhet. Betydelsefullt i detta avseende är bland annat i vilken omfattning myndigheternas befogenheter bygger på bunden prövning och i vilken omfattning de bygger på ändamålsenlighetsprövning (se bl.a. GrUU 48/2017 rd, GrUU 46/2016 rd, GrUU 69/2014 rd, s. 2, GrUU 65/2014 rd, s. 2 och GrUU 22/2014 rd, s. 4—5).

När det handlar om regler för näringsverksamhet har utskottet i sin praxis ansett att återkallande av ett tillstånd är en myndighetsåtgärd som ingriper kraftfullare i individens rättsliga ställning än avslag på en ansökan om tillstånd. Därför har utskottet ansett att regleringens proportionalitet kräver att möjligheten att återkalla tillstånd binds vid allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelser och vid att eventuella anmärkningar och varningar till tillståndsinnehavaren inte har lett till korrigerande av uppenbara brister i verksamheten (GrUU 46/2016 rd, GrUU 13/2014 rd, s. 3).

Enligt lagförslag 1 i propositionen ska tjänsteleverantörer för aktiesparkonton registrera sig i ett register som upprätthålls av Finansinspektionen. Sådan registreringsplikt som avses i förslaget har i grundlagsutskottets utlåtandepraxis jämförts med tillståndspliktighet (GrUU 15/2008 rd, GrUU 45/2001 rd och GrUU 24/2000 rd).

Aktiesparkonton får endast tillhandahållas aktörer som har koncession att idka kreditinstitutsverksamhet eller koncession att idka värdepappersföretagsverksamhet, och som dessutom har registrerat sig i Finansinspektionens register (4 § i lagen om aktiesparkonton). Tjänsteleverantörerna kan också vara kreditinstitut eller värdepappersföretag inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Registreringsskyldigheten finns både för investerarskydd och för att trygga beskattarens möjligheter att få information, med beaktande av också utländska tjänsteleverantörer. Via registreringen har Finansinspektionen också möjlighet att följa tjänsteleverantörerna.

Regeringen anser att de föreslagna lagarna kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om aktiesparkonton

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på avtal om sparande där villkoren innebär att penningmedel betalas in på den i avtalet namngivna spararens personliga konto för att investeras vidare i denna lag angivna investeringsobjekt.

På tillhandahållande av investeringstjänster för aktiesparkonton tillämpas dessutom det som föreskrivs om tillhandahållandet någon annanstans i lag.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *tjänsteleverantör* den som med stöd av 3 § har rätt att tillhandahålla avtal om aktiesparkonton,
- 2) *sparare* en fysisk person som har ingått ett sparavtal med en tjänsteleverantör,
- 3) *aktiesparkonto* ett konto i en inlåningsbank eller i ett utländskt kreditinstituts filial i Finland, på vilket spararen betalar in pengar enligt avtalet,
- 4) *sparmedel* de pengar som spararen betalat in på aktiesparkontot samt de investeringsobjekt som förvärvats för att placera medlen och avkastningen av investeringarna.

3 §

Rätt att tillhandahålla avtal om aktiesparkonto

Avtal om aktiesparkonto kan tillhandahållas av

- 1) inlåningsbanker och utländska EES-kreditinstitut som avses i kreditinstitutslagen (610/2014),
- 2) värdepappersföretag och utländska EES-värdepappersföretag som avses i lagen om investeringstjänster (747/2012).

4 §

Finansinspektionens förteckning över tjänsteleverantörer och Finansinspektionens behörighet att meddela föreskrifter

Finansinspektionen för en förteckning över tjänsteleverantörer enligt denna lag. En tjänsteleverantör får tillhandahålla aktiesparavtal efter att ha anmält det till Finansinspektionen. Anmälan ska göras skriftligt minst en månad innan verksamheten inleds och till anmälan ska fogas tillräcklig och tillförlitlig utredning om att verksamheten ordnas i enlighet med kraven i lagen.

RP 279/2018 rd

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om uppfyllande av anmälningsskyldigheten och om lämnande av de uppgifter som avses i 10 §.

5 §

Inbetalningar på aktiesparkonto, betalning av avkastning på sparmedlen och uttag av sparmedel

En tjänsteleverantör får med stöd av ett avtal om aktiesparkonto på aktiesparkontot ta emot penningmedel upp till ett belopp på högst 50 000 euro. Medlen ska tas emot på ett i avtalet specificerat personligt penningkonto, det vill säga ett aktiesparkonto. Medlen kan investeras i sådana investeringsobjekt som anges i 6 §. Investeringsobjekten förvärvas i spararens namn.

Till förvaring som är kopplad till ett aktiesparkonto och som är i spararens namn får inte tas emot andra än i avtalet angivna tillgångar som har förvärvats med aktiesparkontots sparmedel. Utöver det som föreskrivs någon annanstans i lag ska det av kontoavtalet också framgå att

1) aktiesparkontot endast får användas till att ta emot sparmedel på aktiesparkontot av spararen, till betalning av avgifter på grund av investering av sparmedel och till att ta emot medel som influtit vid försäljning av investeringar. Tjänsteleverantören får dessutom från kontot debitera kostnader och arvoden i enlighet med kontoavtalet,

2) dispositionsrätten till de medel som finns på kontot hör till spararen.

Tjänsteleverantören ska sörja för att den vinstutdelning som fås från investering av sparmedel och medlen från överföring av investeringsobjekt och anknytande rättigheter betalas till aktiesparkontot, om medlen inte omedelbart placeras på nytt.

Sparmedlen får tas ut när som helst enligt spararens beslut i en eller flera rater.

6 §

Investering av sparmedel

Sparmedlen ska investeras i ett eller flera av följande investeringsobjekt:

1) värdepapper som avses i 2 kap. 1 § 1 punkten i värdepappersmarknadslagen (746/2012) och som är föremål för handel på en reglerad marknad som avses i lagen om handel med finansiella instrument (1070/2017) eller därmed jämförlig handel på en i den lagen avsedd multilateral handelsplattform i Europa eller utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och där emittenten ska iaktta informationsskyldigheten enligt 3—10 kap. i värdepappersmarknadslagen eller enligt 5 kap. 3 § i lagen om handel med finansiella instrument eller någon därmed jämförlig informationsskyldighet,

2) värdepapper som avses i 2 kap. 1 § 1 punkten i värdepappersmarknadslagen, vars emissionsvillkor innefattar ett åtagande att göra värdepappren föremål för handel inom ett år efter att de emitterats inom sådana handelsplattformar som avses i 1 punkten.

Till i 1 mom. 2 punkten avsedda investeringar räknas också sådana värdepapper som har antecknats på basis av bolagshändelser hos emittenten av de i punkten nämnda värdepappren, och vars emissionsvillkor innefattar ett åtagande att göra värdepappren föremål för handel inom sådana handelsplattformar som avses i den punkten inom ett år efter att de emitterats.

Sparmedel får dock inte investeras i sådana i värdepappersmarknadslagen avsedda värdepapper av vars emittents samtliga aktier eller rösträtter spararen äger en andel på minst en tiondedel eller spararen direkt eller indirekt kan använda en med ägande jämförbar beslutanderätt med en andel på minst en tiondedel.

När aktieinnehavets omfattning beräknas beaktas också sådana företag där spararen har bestämmande inflytande på det sätt som avses i 2 kap. 4 § i värdepappersmarknadslagen, och sådana företag i vilka spararen ensam eller tillsammans med ett företag där spararen har bestämmande inflytande direkt eller indirekt har en ägarandel på minst en tiondedel.

RP 279/2018 rd

Spararen ska utan dröjsmål vidta åtgärder för att sälja sådana investeringar som inte uppfyller kraven enligt denna paragraf.

7 §

Förvaring av sparmedel

Tjänsteleverantören ska ordna förvaring, hantering och clearing av de sparmedel som anknyter till aktiesparkontot på ett tillförlitligt sätt och så att de inte riskerar att förväxlas med tjänsteleverantörens egna medel eller någon annan kunds medel.

På förvaring av sparmedlen tillämpas vad som i 9 kap. i lagen om investeringstjänster föreskrivs om förvaring av kundmedel.

8 §

Tjänsteleverantörens skyldigheter i fråga om förfarandet

Tjänsteleverantören ska iakttä bestämmelserna om förfaranden i kundförhållanden i 10 kap. i lagen om investeringstjänster och om ersättningsfonden för investerarskydd i 11 kap. i den lagen.

9 §

Kundkontroll

Tjänsteleverantören ska ha kännedom om sina kunder och identifiera dem som handlar för kundernas räkning. Tjänsteleverantören ska ha tillräckliga riskhanteringssystem för att bedöma de risker som kunderna medför för verksamheten. Tjänsteleverantören ska utan dröjsmål till centralen för utredning av penningtvätt rapportera tvivelaktiga transaktioner eller misstanke om finansiering av terrorism på det sätt som föreskrivs i 4 kap. 1 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017).

Bestämmelser om kundkontroll finns också i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

10 §

Bokföring av aktiesparkonton samt uppgifter om avkastning och kostnader under avtalsförhållandet

På tjänsteleverantörens skyldighet att lämna information tillämpas bestämmelserna i 10 kap. 5 § i lagen om investeringstjänster om värdepappersföretags informationsskyldighet. Tjänsteleverantören ska föra bok över transaktionerna på aktiesparkontot och av de tillgångar som förvärvats med sparmedlen med deras förvärvspriser och försäljningspriser, samt till spararen minst en gång per år lämna uppgifter om sparmedlen och deras avkastning, om de kostnader och arvoden som tagits ut samt om andra sådana faktorer som gäller avtalet som har väsentlig betydelse för spararen.

Bokföringen ska förvaras under fem år och minst fem år från det att avtalet upphörde att gälla.

11 §

Innehållet i avtal om aktiesparkonto

Ett avtal om aktiesparkonto ska innehålla åtminstone följande uppgifter:

- 1) avtalsparterna,
 - 2) alla avgifter och andra kostnader som tas ut på basis av avtalet samt grunderna för hur de bestäms,
 - 3) de investeringsobjekt i vilka sparmedlen kan investeras,
 - 4) spararens rätt enligt 13 § att säga upp avtalet och rätt enligt 14 § att göra avbrott i sparandet,
 - 5) kontonumret på det aktiesparkonto som avtalet gäller och numret på det förvaringskonto som kopplats till kontot,
 - 6) uppgifter om hur värdet på sparmedlen räknas i de fall som avses i 12 §,
 - 7) spararens försäkran om att han eller hon inte har andra gällande avtal om aktiesparkonton.
- Avtalet ska vara daterat och av avtalet ska framgå att denna lag tillämpas på det. Vad som föreskrivs ovan i 1 mom. 7 punkten tillämpas inte på sådana temporära situationer som beror på byten av tjänsteleverantör som avses i 13 § i denna lag.

12 §

Tjänsteleverantörens skyldighet att säga upp ett avtal om aktiesparkonto

En tjänsteleverantör får inte säga upp ett avtal om aktiesparkonto med undantag för de fall som avses i 2 och 3 mom.

Om tjänsteleverantören har försatts i likvidation eller konkurs eller undergår företagssanering, eller annars har förlorat sin rätt att tillhandahålla sparavtal, ska tjänsteleverantören, likvidatorerna eller konkursboet utan dröjsmål säga upp avtalet och föra över sparmedlen till en annan tjänsteleverantör som spararen har meddelat. Tjänsteleverantören ska också säga upp ett avtal om aktiesparkonto om spararen upprepade gånger eller av grov oaktsamhet har låtit bli att iaktta villkoren i avtalet om aktiesparkonto, och trots en skriftlig anmärkning inte rättar till överträdelsen. I anmälan om uppsägelse ska fogas en uppmaning att meddela tjänsteleverantören, likvidatorerna eller konkursboet om en sådan i denna lag avsedd tjänsteleverantör med vilken spararen har ingått ett nytt avtal om aktiesparkonto eller till vilken sparmedlen annars kan överföras. Av meddelandet om uppsägning ska framgå den tidsfrist för meddelande som anges i 3 mom. och påföljderna av att meddelandet inte lämnas.

Om tjänsteleverantören, likvidatorerna eller konkursboet inte har fått ett meddelande enligt 2 mom. från spararen med information om den nya tjänsteleverantören senast tre månader efter det att spararen tog emot meddelandet om uppsägning, ska tjänsteleverantören, likvidatorerna eller konkursboet utan dröjsmål förvandla sparmedlen till pengar och betala ut dem till spararen oberoende av eventuella skattepåföljder eller andra påföljder. Om värdet på sparmedlen är beroende av noteringar på finansmarknaden, ska värdet vid återbetalningen bestämmas enligt säljkursen den dag då den tidsfrist som avses i detta moment löper ut, om inte tjänsteleverantören och spararen har avtalat om något annat. Om dagen då spararen tog emot meddelandet om uppsägning inte kan påvisas på något annat sätt, anses ett meddelande som har skickats per post ha anlänt till spararen den sjunde dagen efter det att det avsändes och ett elektroniskt meddelande den dag då det sändes.

13 §

Spararens rätt att säga upp ett avtal om aktiesparkonto och byte av tjänsteleverantör

Spararen har rätt att säga upp ett avtal om aktiesparkonto och kräva att medlen förs över när avtalet upphör att gälla. Uppsägning av avtalet kräver inte att medlen realiserats om spararen har ingått ett annat avtal om aktiesparkonto, varmed de influtna medlen förs över till den tjänsteleverantör som är part i nämnda avtal.

RP 279/2018 rd

Ett avtal om aktiesparkonto ska sägas upp skriftligt. I meddelandet om uppsägning ska det anges till vilken tjänsteleverantör medlen ska föras över. Medlen ska överföras inom 30 dagar från det att meddelandet togs emot. Den tjänsteleverantör som tagit emot medlen ska utan dröjsmål meddela spararen om att medlen har tagits emot. Det uppsagda avtalet upphör att gälla när medlen har förts över till den tjänsteleverantör som anges i meddelandet om uppsägning. Om dagen inte kan påvisas på något annat sätt anses ett meddelande som har skickats per post ha anlänt till tjänsteleverantören den sjunde dagen efter det att det avsändes och ett elektroniskt meddelande den dag då det sändes.

14 §

Avbrott i sparandet

Spararen har rätt att när som helst göra avbrott i att betala in pengar till aktiesparkontot. Avtalet blir då till övriga delar i kraft enligt de tidigare villkoren.

15 §

Upphörande av avtal om aktiesparkonto när spararen avlider samt gåvoförbud

Avtalet upphör att gälla när spararen avlider. Rätten till medlen övergår till spararens rättsinnehavare.

Medel som finns på ett aktiesparkonto får inte ges i gåva helt eller delvis. En gåva i strid med förbudet jämställs med uttag av medel från kontot.

16 §

Förhållande till lagen om investeringstjänster och skadeståndsskyldighet

Vad som i lagen om investeringstjänster föreskrivs om ordnande av verksamheten på ett tillförlitligt sätt och vad som i 16 kap. 1 § 1 mom. i den lagen föreskrivs om skadeståndsskyldighet, tillämpas också på tjänsteleverantörer enligt denna lag när de till sina kunder tillhandahåller investeringstjänster som anknyter till användningen av aktiesparkonton.

17 §

Tillsyn och administrativa påföljder

Efterlevnaden av denna lag och av de föreskrifter som utfärdats med stöd av den övervakas av Finansinspektionen.

Sådana i 40 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen avsedda bestämmelser i fråga om vilka det för försummelse eller brott mot bestämmelsen påförs en påföljdsavgift, är överskridning av den gräns på 50 000 euro som föreskrivs i 5 § 1 mom. i denna lag, bestämmelserna i 10 § om bokföring av aktiesparkonton samt försummelse av bestämmelsen i 11 § 1 mom. 7 punkten om spararens försäkran i avtalet om aktiesparkonto.

Bestämmelser om påföljder för brott mot lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism finns i den lagen och i 40 a § i lagen om Finansinspektionen.

Bestämmelser om påförande, offentliggörande, verkställighet av administrativa påföljder och om behandlingen i marknadsdomstolen av ärenden som gäller administrativa påföljder finns i 4 kap. i lagen om Finansinspektionen.

Särskilda bestämmelser om tillhandahållande av investeringstjänster och om organisering av verksamheten finns i lagen om investeringstjänster. Bestämmelser om påföljder för brott mot

RP 279/2018 rd

bestämmelserna i den lagen finns i lagen om investeringstjänster och i lagen om Finansinspektionen.

18 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . Medel kan dock inte tas emot på aktiesparkonton före den 1 januari 2020. Tjänsteleverantören får inte inleda tillhandahållande av avtal om aktiesparkonto innan tre månader har förflutit från den anmälan som avses i 4 § 1 mom., om anmälan har gjorts innan det förflutit tre månader från ikraftträdandet av lagen.

2.

Lag

om ändring av 40 § i lagen om Finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Finansinspektionen (878/2008) 40 § 1 mom., sådant det lyder i lag
241/2018, som följer:

40 §

Påföljdsavgift

Påföljdsavgift ska påföras den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar eller bryter mot de bestämmelser eller beslut som avses i 15 kap. 2 § i värdepappersmarknadslagen, 15 kap. 2 § i lagen om investeringstjänster, 12 kap. 2 § i lagen om handel med finansiella instrument, 15 § i lagen om värdepapperskonton, 8 kap. 6 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet, 48 a § i lagen om betalningsinstitut, 22 kap. 2 § i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder, 144 b § i lagen om placeringsfonder, 15 § 2 mom. i lagen om gräsrotsfinansiering, 20 kap. 1 § i kreditinstitutslagen, 5 § 1 mom., 10 § eller 11 § 1 mom. 7 punkten i lagen om aktiesparkonton (/), 18 kap. 1 § i resolutionslagen eller i 68 eller 71 § i lagen om försäkringsdistribution.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 5 december 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Finansminister Petteri Orpo

2.

Lag

om ändring av 40 § i lagen om Finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Finansinspektionen (878/2008) 40 § 1 mom., sådant det lyder i lag
241/2018, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

40 §

40 §

Påföljdsavgift

Påföljdsavgift

Påföljdsavgift ska påföras den som uppsåt-
ligen eller av oaktsamhet försummar eller
bryter mot de bestämmelser eller beslut som
avses i 15 kap. 2 § i värdepappersmarknads-
lagen, 15 kap. 2 § i lagen om investerings-
tjänster, 12 kap. 2 § i lagen om handel med
finansiella instrument, 15 § i lagen om vär-
depapperskonton, 8 kap. 6 § i lagen om vär-
deandelssystemet och om clearingverksam-
het, 48 a § i lagen om betalningsinstitut, 22
kap. 2 § i lagen om förvaltare av alternativa
investeringsfonder, 144 b § i lagen om pla-
ceringsfonder, 15 § 2 mom. i lagen om gräs-
rotsfinansiering, 20 kap. 1 § i kreditinstituts-
lagen, 18 kap. 1 § i resolutionslagen eller i
68 eller 71 § i lagen om försäkringsdistribut-
ion.

Påföljdsavgift ska påföras den som uppsåt-
ligen eller av oaktsamhet försummar eller
bryter mot de bestämmelser eller beslut som
avses i 15 kap. 2 § i värdepappersmarknads-
lagen, 15 kap. 2 § i lagen om investerings-
tjänster, 12 kap. 2 § i lagen om handel med
finansiella instrument, 15 § i lagen om vär-
depapperskonton, 8 kap. 6 § i lagen om vär-
deandelssystemet och om clearingverksam-
het, 48 a § i lagen om betalningsinstitut, 22
kap. 2 § i lagen om förvaltare av alternativa
investeringsfonder, 144 b § i lagen om pla-
ceringsfonder, 15 § 2 mom. i lagen om gräs-
rotsfinansiering, 20 kap. 1 § i kreditinstituts-
lagen, 5 § 1 mom., 10 § eller 11 § 1 mom. 7
punkten i lagen om aktiesparkonton (/),
18 kap. 1 § i resolutionslagen eller i 68 eller
71 § i lagen om försäkringsdistribution.

Denna lag träder i kraft den 20 .

RP 279/2018 rd

Bilaga: Aktiesparkkonton och investeringssparkkonton i jämförelseländerna

	Sverige	Norge	Danmark	Förenade kungariket	Estland
Kontot tagits i bruk	1.1.2012	1.9.2017	1.1.2019	6.4.1999	2011
Antal öppnade konton (st)	2,8 miljoner	155 000 (i årsskiftet 2017—2018)	N/A	Inga tillgängliga uppgifter	Inga tillgängliga uppgifter
Antal kontoinnehavare (personer)	2,1 miljoner	Inga tillgängliga uppgifter	N/A	22,15 miljoner (april 2016)	Inga tillgängliga uppgifter
Antal kontoinnehavare i förhållande till befolkningen	19 %	3 % (i årsskiftet 2017—2018)	N/A	34 %	Inga tillgängliga uppgifter
Antal konton/person	Obegränsat	Obegränsat	Inga tillgängliga uppgifter	Ett/person/år	Obegränsat
Vem kan använda kontot?	Fysiska personer eller dödsbon	Åtminstone fysiska personer	Åtminstone fysiska personer	Personer som är stadigvarande bosatta i Förenade kungariket	Åtminstone fysiska personer
Har kontot en åldersgräns?	Ingen åldersgräns	18 år, tjänsteleverantören kan tillåta att ett konto öppnas också för minderåriga	Inga tillgängliga uppgifter	18 år, ett eget junior-konto för minderåriga, en övre åldersgräns för vissa kontoprodukter	Ingen åldersgräns, tjänsteleverantören kan ställa gränser för öppnade av konto

RP 279/2018 rd

	Sverige	Norge	Danmark	Förenade kungariket	Estland
Övre gräns för investeringar per år	Ingen, tjänsteleverantören kan bestämma produktvisa gränser	Ingen, tjänsteleverantören kan bestämma produktvisa gränser	50 000 kronor år 2019 100 000 kronor år 2020 150 000 kronor år 2021 200 000 kronor år 2022	Sammanlagt 20 000 pund mellan olika konton skatteåret 2018—2019, men högst 4 000 pund på Lifetime ISA-kontot	Ingen, tjänsteleverantören kan bestämma produktvisa gränser
Undre gräns för investeringen	Ingen, tjänsteleverantören kan bestämma produktvisa gränser	Ingen, tjänsteleverantören kan bestämma produktvisa gränser	Inga tillgängliga uppgifter	Ingen, tjänsteleverantören kan bestämma produktvisa gränser	Ingen, tjänsteleverantören kan bestämma produktvisa gränser
Genomsnittliga tillgångar på kontot	26 000 kronor	Inga tillgängliga uppgifter	N/A	Inga tillgängliga uppgifter	Inga tillgängliga uppgifter
Genomsnittliga tillgångar på konton i hela landet	707 miljarder kronor (vid utgången av år 2017)	Inga tillgängliga uppgifter	N/A	588 miljarder pund (skatteåret 2016—2017)	Inga tillgängliga uppgifter
Tillämpad beskattningsmodell	<i>Schablonskatt</i> , kalkylerad beskattning årligen	Uppskjuten beskattning av överlåtelsevinst	Beskattning enligt avkastningen av kontot	Ingen skatt	Uppskjuten beskattning
Tillåtna finansiella instrument på kontot	Bl.a. kontanta medel, börslistade aktier, fondandelar, obligationer, warranter, derivat	Bl.a. börslistade aktier samt sådana investeringsfonder av vars investeringar minst 80 procent är börsaktier	Bl.a. börsnoterade aktier, aktiebaserade investeringsfondandelar	Bl.a. banksättningar, aktier, andelar i fonder eller trustar, obligationer, person-till-person-lån, gräsrotsfinansieringsinstrument	Bl.a. aktier, obligationer, investeringsfonder, indexbundna eller strukturerade obligationer, vissa livförsäkringsavtal